



## **Z-sukupolvi sijoittajana: sosiaalisen median merkitys Z-sukupolven sijoituspäätöksiin**

Lotta Nuoranen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Tradenomin tutkinto

Amk-opinnäytetyö

2022

## Tiivistelmä

<b>Tekijä</b> Lotta Nuoranen
<b>Tutkinto</b> Tradenomi
<b>Raportin/Opinnäytetyön nimi</b> Z-sukupolvi sijoittajana: sosiaalisen median merkitys Z-sukupolven sijoituspäätöksiin
<b>Sivu- ja liitesivumäärä</b> 44 + 1
<p>Rahapuheesta on nuorten keskuudessa tullut yhteiskunnallisesti avoimempaa julkisen keskustelun ja sosiaalisen median kasvun myötä. Yhä useampi nuori kiinnostuu säästämisestä ja sijoittamisesta, ja haluaa kiinnittää huomiota omaan talouden hallintaan. Uudet sukupolvet ovat teknologian ympärille kasvaneita, jolloin luonnollista on, että myös sijoittamisesta etsitään tietoa verkosta ja sosiaalisen median kanavista. Tiedon laaja saatavuus kuitenkin pakottaa kuluttajia oppia erottamaan virheellisen tiedon asiallisesta ja kiinnittämään huomiota medianlukutaitoon.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat Z-sukupolven sijoituspäätöksiin ja millainen merkitys sosiaalisella medialla on heidän sijoituspäätöksenteossa. Tutkimuksen avulla haluttiin myös selvittää, mitä lähteitä Z-sukupolvi hyödyntää sijoitustiedonhaussa ja millaiset lähteet ovat Z-sukupolven mielestä luotettavia. Tutkimus rajattiin koskemaan Z-sukupolven osalta täysi-ikäisiä sijoittajia, eli vuosien 1996-2003 välillä syntyneitä.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, johon haastateltiin yhdeksää Z-sukupolven edustajaa teemahaastatteluiden muodossa. Haastattelut toteutettiin lokakuussa 2022. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu kahdesta pääluvusta. Ensimmäisessä käsitellään sijoittamista tavoitteiden ja riskien näkökulmasta sekä esitellään suosituimpia sijoituskohteita. Toisessa osassa syvennytään sosiaalisen median piirteisiin, lähdekritiikkiin ja sijoitushuijauksiin.</p> <p>Tutkimustulokset osoittivat, että sosiaalinen media vaikuttaa Z-sukupolven sijoituspäätöksiin, mutta ei aivan kaikkien. Erityisesti aktiivisesti sijoittavat haastateltavat kuluttavat sosiaalisen median sisältöä inspiraation etsimiseen sekä talousuutisten seuraamiseen. Nuoret, jotka eivät kokeneet sosiaalisen median vaikuttavan juurikaan heidän sijoituspäätöksiinsä, hakevat tukea lähipiiriltä ja pankin tarjoamalta sijoitusneuvonnalta. Tutkimustuloksista ilmeni myös, että Z-sukupolvi on hyvin valveutunut sijoitusinformaatioon kohdistuvasta lähdekritiikistä, eikä sijoita sosiaalisesta mediasta saadun vinkin perusteella ilman tiedon tarkistamista useammasta lähteestä. Luotettavat tiedonlähteet perustuvat Z-sukupolven mielestä asiantuntijuuteen. Suosituimmaksi sosiaalisen median sijoitustiedonlähteeksi osoittautuivat puolestaan erilaiset podcastit.</p>
<b>Asiasanat</b> Sijoittaminen, sosiaalinen media, Z-sukupolvi

## Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Opinnäytetyön ongelma, tavoitteet ja rajaukset .....	1
1.2	Keskeiset käsitteet .....	2
2	Sijoittaminen.....	4
2.1	Tavoitteet ja riskit .....	4
2.2	Sijoituskohteen valinta .....	6
2.2.1	Osakesijoittaminen .....	7
2.2.2	Rahastosijoittaminen .....	8
2.2.3	Virtuaalivaluutat: Bitcoin .....	9
2.2.4	Kiinteistösijoittaminen .....	11
3	Sosiaalinen media .....	13
3.1	Sosiaalisen median palvelut .....	14
3.2	Sosiaalinen media ja sijoittaminen .....	14
3.3	Lähdekritiikki ja sijoitushuijaukset .....	16
4	Kvalitatiivinen tutkimus .....	18
4.1	Tutkimusotteen kuvaus .....	18
4.2	Tutkimusmenetelmän valinta .....	19
4.3	Aineiston keruu ja tutkimuksen toteutus.....	19
4.4	Tutkimuksen tulokset .....	21
4.4.1	Z-sukupolven sijoitustottumukset .....	21
4.4.2	Sijoituspäätöksiin vaikuttavien tekijöiden kirjo on laaja .....	22
4.4.3	Tiedonhaku Z-sukupolven silmin .....	24
4.4.4	Sosiaalinen media inspiroi.....	27
4.5	Yhteenveto.....	29
5	Pohdinta .....	32
5.1	Tulosten tarkastelu.....	32
5.2	Tutkimuksen luotettavuus .....	34
5.3	Eettiset näkökohdat.....	36
5.4	Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset .....	36
5.5	Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi .....	37
	Lähteet.....	40
	Liitteet .....	45
	Liite 1. Teemahaastattelurunko .....	45

# 1 Johdanto

Taloulosaamisesta ja rahapuheesta on muodostunut nuorten keskuudessa trendi. Ilmiötä voidaan kutsua jopa sijoitusbuumiksi. Julkisessa liikenteessä kuunnellaan raha-aiheisia podcasteja, ja ystävien kanssa keskustellaan asuntolainojen koronnoususta. Yhä useampi nuori innostuu säästämisestä ja sijoittamisesta, ja haluaa kiinnittää huomiota oman talouden hallintaan. Julkisen keskustelun ja sosiaalisen median kasvun myötä rahapuheesta on tullut nuorten keskuudessa yhteiskunnallisesti hyväksytympää ja avoimempaa. Kiihtyvä inflaatio pakottaa osaltaan opiskelemaan sijoittamisen normeista, sillä kasvava hintataso syö sukanvarsisäästäjien ostovoimaa ja saa harkitsemaan varallisuuden siirtämistä pankkitililtä tuottavampaan kohteeseen.

Z-sukupolvi on teknologian aikakaudelle syntynyt sukupolvi, joka etsii tietoa digitaalisista tiedonhakuvälineistä rutiininomaisesti (Dorsey & Villa 2020). Sijoittaminen on siirtynyt lähes kokonaan digitaalisiin kanaviin, jolloin luontevaa on, että sijoitusinformaatioon törmätään sekä sitä etsitään sosiaalisen median alustoilta. Tiedon laaja saatavuus on lisännyt sijoittajan vastuuta kiinnittämään huomiota medianlukutaitoon sekä tulkitsemaan asialliseltakin vaikuttavaa sisältöä, vaikka sitä koristavat hienot termit ja tittelit. Sosiaalisen median kasvun myötä myös rikollisuus on siirtynyt digitaalisiin kanaviin. Yle (Mäntysalo 24.7.2022) uutisoi kesällä 2022 kymmenientuhansien suomalaisten sijoittaneen virtuaalivaluutaksi määritellyyn OneCoiniin. Myöhemmin Yhdysvaltojen liittovaltion poliisi FBI on määritellyt valuutan kansainväliseksi huijaukseksi, jonka perustaja on FBI:n kymmenen etsityimmän henkilön listalla. Huijauksen paljastuttua Suomen rikostutkintaan edenneiden tapaus-ten rahalliset menetykset ovat olleet 10 000 euron luokkaa. Sijoittaminen internetin välityksellä vaatii nyt enemmän valveutuneisuutta kuin koskaan aikaisemmin.

Opinnäytetyön pääkysymyksenä on mitkä tekijät vaikuttavat Z-sukupolven sijoituspäätöksiin ja millainen vaikutus sosiaalisella medially on heidän päätöksentekoon. Tutkimuksella halutaan selvittää Z-sukupolven sijoitustottumuksia ja sosiaalisen median yhteyttä sijoituspäätöksentekoon. Lisäksi opinnäytetyön avulla halutaan selvittää luotettavia tiedonlähteitä markkinoiden seuraamiseen ja sijoitustiedon etsimiseen. Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluilla, joissa haastateltiin yhdeksää vuosien 1996-2003 välillä syntynyttä sijoittajaa. Tutkimuksen aihe valikoitui kirjoittajan kiinnostuksesta sijoittamista ja säästämistä kohtaan, kirjoittajan työelämälähtöisyydestä sekä tahtotilasta luoda nuorille kattavaa sisältöä sijoittamisesta sekä siihen liittyvästä luotettavasta tiedonhausta.

## 1.1 Opinnäytetyön ongelma, tavoitteet ja rajaukset

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten Z-sukupolvi sijoittaa ja mitkä tekijät vaikuttavat heidän sijoituspäätöksiinsä. Työn avulla halutaan myös selvittää, millainen merkitys sosiaalisella medially on sijoituspäätöksentekoon ja mitä sosiaalisen median palveluita Z-sukupolvi hyödyntää

tiedonhaussa. Työn aihe on tärkeä, sillä yhä useampi nuori kiinnostuu sijoittamisen ja säästämisen aloittamisesta. Työllä voidaan herättää kiinnostusta omaa rahankäyttöä kohtaan sekä selvittää luotettavia tiedonlähteitä sijoittamiseen liittyen nykypäivän valtavan informaatiotulvan keskellä. Tutkimuksen tavoitteena on myös luoda ajankohtaista ja helposti ymmärrettävää tietoa sijoittamisen aloittamisesta kiinnostuneille ja madaltaa kynnystä hankalaksi mielletyn aiheen pariin. Tutkimuksesta on hyötyä myös tahoille, jotka tavoittelevat nuoria sijoittamiseen liittyvällä sisällöllä sosiaalisen median kanavissa.

Tutkimuksen pääkysymyksenä on mitkä tekijät vaikuttavat Z-sukupolven sijoituspäätöksiin ja millainen vaikutus sosiaalisella medially on päätöksentekoon. Pääkysymykseen pyritään vastaamaan seuraavien alaongelmien avulla:

1. Millaiset ovat Z-sukupolven sijoitustottumukset?
2. Mitkä tekijät vaikuttavat Z-sukupolven sijoituspäätöksiin?
3. Millaisia tiedonlähteitä Z-sukupolvi hyödyntää sijoitustiedonhaussa?
4. Millainen merkitys sosiaalisella medially on Z-sukupolven sijoituspäätöksenteossa?

Tutkimus rajataan koskemaan Z-sukupolven osalta täysi-ikäisiä kuluttajia, joihin kuuluvat 1996-2003 väliillä syntyneet. Alaikäisiä sijoittajia koskevat tietyt säännökset, kuten monimutkaisten sijoitustuotteiden ja ETA-alueen ulkopuolisten arvopapereiden ostamiseen liittyvät rajoitteet, jonka vuoksi alaikäisiä ei huomioida Z-sukupolven osalta. Aiheen laajuuden vuoksi opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä tutustutaan sijoittamisen perusteisiin sekä käsitellään Z-sukupolven näkökulmasta suosituimpia sijoituskohteita ja sosiaalisen median palveluita.

Taulukko 1: Peittomatriisi

Alaongelma	Tietoperusta (luku- jen numero)	Tulokset (lukujen numero)	Haastattelukysy- mys
1. Millaiset ovat Z-sukupolven sijoitustottumukset?	2.2.1, 2.2.2, 2.2.3. 2.2.4	4.4.1	A1, A2, A3, A4
2. Mitkä tekijät vaikuttavat Z-sukupolven sijoituspäätöksiin?	2.1, 2.2	4.4.2	B1, B2, B3, B4
3. Millaisia tiedonlähteitä Z-sukupolvi hyödyntää sijoitustiedonhaussa?	3.1, 3.2, 3.3	4.4.3	C1, C2, C3, C4
4. Millainen merkitys sosiaalisella medially on Z-sukupolven sijoituspäätöksenteossa?	3.1, 3.2	4.4.4	D1, D2, D3, D4

## 1.2 Keskeiset käsitteet

**Sijoittamisella** tarkoitetaan tavallisesti arvopaperimarkkinoiden sijoituskohteiden, kuten osakkeiden tai sijoitusrahastojen, ostoa, omistamista ja myyntiä, jonka tarkoituksena on tehdä voittoa.

Pääperiaate sijoittamisessa on ostaa halvemmalla ja myydä kalliimmalla, jolloin sijoittajalle syntyy kaupoista myyntivoittoja. Sijoittamista käytetään tavallisesti keinona säästää rahaa tai kasvattaa omaisuutta. (Säästöpankki 2022.) Arvopaperimarkkinoilla sijoittajalla on valittavanaan useita erilaisia sijoituskohteita, joista esitellään opinnäytetyön toisessa luvussa neljä yleisintä. Suomen Pankin (2022) tekemän tutkimuksen mukaan suomalaisten kaksi suosituimpaa arvopaperimarkkinoiden sijoituskohdetta ovat osakkeet ja rahastot.

**Z-sukupolven** ikäjakautaman määritelmä vaihtelee lähteestä riippuen. Yleisempien määritelmien mukaan ensimmäiset Z-sukupolven edustajat ovat syntyneet vuosien 1995-1997 aikana ja viimeisimmät vuosien 2010-2012 aikana (Dimock 2019; Dorsey & Villa 2020; Onesto 2022, luku 1.1). Tässä opinnäytetyössä käytetään Dorsey'n ja Villan (2020) määritelmää, jonka mukaan Z-sukupolvi alkaa vuonna 1996 syntyneistä ja päättyy vuonna 2012 syntyneisiin.

Z-sukupolvi on ensimmäinen täysin elektroniikan ja teknologian ympäröimänä kasvanut sukupolvi, joka etsii tietoa rutiininomaisesti verkosta ja sosiaalisesta mediasta (Dorsey & Villa 2020). Sukupolvet erottavat toisistaan syntymäajan lisäksi suuret yhteiskunnalliset, teknologiset ja kulttuuriset muutokset sillä ne muovaavat sukupolven tapaa käyttäytyä ja ajatella (Dimock 2019; Dorsey & Villa 2020). Z-sukupolven kohdalla tällaisia tapahtumia ovat esimerkiksi Brexit ja maailmanlaajuisen pandemia Covid-19. Z-sukupolvelle ominaista muihin sukupolviin verrattuna ovat kannanotto sekä valveutuneisuus kohdistuen yhteiskunnallisiin ja tasa-arvoon liittyviin aiheisiin. (Dorsey & Villa 2020.)

**Sosiaalinen media** koostuu verkkopalveluista eli lyhyemmin kutsuttuna some-palveluista, joiden keskeinen käyttötarkoitus perustuu sisällöntuotantoon, jakamiseen ja verkostoitumiseen (Pönkä 2015, 2.1). Keskeistä sosiaalisen median palveluilla on vuorovaikutus, joka liittyy lähes jokaiseen some-palveluun tavalla tai toisella. Sosiaalinen media on yleistynyt jokaiselle ihmisen elämänalueelle ja aiheuttanut muutoksia aiemmin totuttuihin yhteiskunnallisiin toimintatapoihin. Yritykset käyttävät sosiaalista mediaa markkinointiin, toimittajat journalismiin, poliitikot yleiseen keskusteluun, kunnat palvelutoimintaan ja järjestöt vapaaehtoistyöhön. Yksittäisen ihmisen näkökulmasta sosiaalisen median taidot ovat jo melkein osa yleissivistystä. Suurin osa yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta ja keskustelusta on siirtynyt sosiaaliseen mediaan puhumatta vuorovaikutuksesta, opiskelusta, työelämästä ja harrastuksista. (Pönkä 2015, johdanto, 2,2.)

## 2 Sijoittaminen

Sijoittaminen on pitkään mielletty varakkaiden pukumiesten harrastukseksi, joka vaatii vuosien kokemusta ja markkinoiden aktiivista seuraamista. Uusien sukupolvien tutustuessa sijoittamisen maailmaan sijoittamisesta ja säästämisestä on tullut äkillisesti suosittumpaa kuin koskaan aikaisemmin. Sijoittamisen taloudellisista hyödyistä ollaan tullut entistä tietoisimmiksi, jonka myötä sijoittamisesta ja säästämisestä on tullut osa kotitalouksien arkea ja järkevää talouden hallintaa. (Makkonen 2021, luku 1.) Sijoittaminen perustuu vahvasti rahoitusmarkkinoiden toimintaan. Rahoitusta ja pääomaa tarvitsevat toimijat laskevat liikkeelle arvopaperimarkkinoille rahoitusvälineitä, kuten osakkeita ja joukkovelkakirjoja. Sijoittajat, kuten kotitaloudet, rahastot ja yritykset, puolestaan ostavat rahoitusvälineitä liikkeellelaskijoilta tai markkinoilta. Toisin sanoen varat virtaavat ylijäämäsektorilta alijäämäsektorille. (Knüpfer & Puttonen 2014, 51-52.) Arvopaperimarkkinoiden toiminta on tarkkaan valvottua ja säänneltyä. Markkinoilla toimivia rahalaitoksia ja toimijoita koskevat EU-säädökset, joihin perustuvat myös useimmat Suomen lait ja asetukset. Arvopaperimarkkinalaki (746/2012) on suurin arvopaperimarkkinoita säätelevä laki, jolla ylläpidetään muun muassa sijoittajien luottamusta markkinoiden toimijoihin, avoimuuteen ja tasapuolisuuteen sekä ehkäistään markkinoiden väärinkäyttöä. (Valtiovarainministeriö 2022.)

Digitalisaatio ja sijoituspalvelujen automatisointi ovat muuttaneet sijoitustottumuksia pysyvästi. Nuori sukupolvi vaatii pankeilta ja sijoituspalvelujen tarjoajilta helppokäyttöisiä, nopeasti saatavilla olevia ja automatisoituja palveluja. (Tuppurainen 2018.) Pankkien mobiilisovellukset ja automatisoitu robottisijoitusneuvonta ovat mullistaneet sijoittamisen helppouden. Sijoittaja pystyy tekemään myynti- ja ostotoimeksiantoja reaaliajassa omalla mobiililaitteellaan sekä seuraamaan markkinoita että hakemaan sijoitustietoa laaja-alaisesti eri sosiaalisen median kanavista. (Nordea 2021; Tuppurainen 2018.) Sijoittamisen vastuullisuus on noussut monelle kotitaloudelle tärkeäksi näkökulmaksi ja kestävyystekijöitä painotetaan entistä enemmän sijoitusvalinnoissa (Hyrskke, Lönnroth, Savilaakso & Sievänen 2020, johdanto). Varsinkin nuoren sukupolven sijoittajat ovat ennen kaikkea halukkaita ymmärtämään, oppimaan ja olemaan tietoisia sijoittamisen toimintaympäristöstä, taloudellisista hyödyistä ja vastuullisuudesta (Lehtonen 2020).

### 2.1 Tavoitteet ja riskit

Jokaisella sijoittajalla on henkilökohtainen tarve ja tarkoitusperä sijoittamiselle (Makkonen 2021, 20). Tavallisesti säästämisellä ja sijoittamisella tavoitellaan vaurastumista, taloudellista turvaa ja pitkäaikaisten haaveiden toteuttamista. Makkosen (2021, 20) mukaan sijoittajan tärkein itselleen esitettävä kysymys on ”miksi sijoitan?”, sillä tarkoitusperällä on merkittävä vaikutus sijoitushorisonttiin, sijoituskohteen valintaan sekä motivaatioon. Suunnitelmallisuus on yksi oleellisimmista elementeistä sijoittamisessa ja siinä menestymisessä, sillä ilman tarkkaa toimintasuunnitelmaa virta

vie helposti mukanaan ja haastavat markkinatilanteet saattavat aiheuttaa herkemmillä sijoittajalle unettomia öitä. Oma toimintasuunnitelma antaa vahvan pohjan pitkäjänteiselle tekemiselle, sillä tavoitteeseen pääseminen vaatii taustalla olevan tiedostetun ja selkeän syyn. (Makkonen 2021, 20.)

Sijoittamiseen liittyy aina riskejä. Nyrkkisääntönä voidaan pitää sitä, että tuotto ja riski kulkevat käsi kädessä. Mitä enemmän sijoittaja uskaltaa ottaa riskejä, sitä suurempia tuottoja on mahdollisuus saavuttaa. Riskillä tarkoitetaan epävarmuutta siitä, että sijoituksen tuotto poikkeaa tuotto-odotuksesta. (Nasdaq 2021, 69.) Markkina- ja yritysrisiki ovat yleisimpiä osakkeenomistuksen riskejä. Markkinariskillä eli systemaattisella riskillä tarkoitetaan taloudellisen ja yhteiskunnallisen tilanteen vaikutusta osakkeiden arvon laskuun. Markkinariski vaikuttaa kaikkiin osakkeisiin toimialasta riippumatta. Pörssiosakkeiden yleiseen laskuun vaikuttavat muun muassa inflaatio, poliittiset konfliktit, verolainsäädäntö ja yleiset suhdanneodotukset. (Nasdaq 2021, 71.) Tunnettuja markkinariskin aiheuttamia pörssiromahduksia ovat esimerkiksi Helsingin pörssin synkkä taival vuonna 1992, jolloin Suomi ajautui lamaan. Pörssikurssit tippuivat 73 prosenttia kolmen vuoden aikana. Vuoteen 1995 mennessä kurssit elpyivät ennalleen, jossa taustalla vaikutti Nokian maailmanlaajuinen menestys osakemarkkinoilla. (Saario 2016, luku 6.) Markkinariski ei heilauta kaikkien yhtiöiden osakekursseja kuitenkaan yhtä voimakkaasti, jonka perusteella osakkeet voidaan jakaa syklisiin ja defensiivisiin osakkeisiin. Sykliset osakkeet seuraavat aktiivisesti markkinoiden nousuja ja laskuja, ja ovat allttiita voimakkaille vaihteluille. Defensiiviset osakkeet puolestaan reagoivat keskimäärin vähemmän talouden suhdanteisiin. (Nasdaq 2021, 71.) Yritysrisiki eli epäsystemaattinen riski on sidoksissa yhtiön taloudelliseen tilanteeseen. Yritysrisiki näkyy osakkeen arvon laskussa, kun yrityksen tulos on keho. Yrityksen osakekurssiin vaikuttavat kaikki yritykseen liittyvät uutiset sekä huhut. (Pörssisäätiö 2017, 13.)

Sijoittamisen riskeiltä ei pystytä kokonaan välttymään, mutta niitä voidaan minimoida. Tunnetuin työkalu riskienhallintaan on sijoittamisessa hajauttaminen, jolla pyritään sijoittamaan varoja useaan eri kohteeseen, jolloin yksittäiseen riskilähteeseen kohdistuva arvonheilunta ei horjuta koko sijoitussalkun arvoa. (Knüpfer & Puttonen 2014, 142.) Osakesijoittamisessa jo kymmenen osakkeen hajauttamisella voidaan Brealeyn, Myersin ja Allenin (2020, 169) mukaan poistaa valtaosa epäsystemaattisesta riskistä, eli yksittäisen sijoituskohteeseen kohdistuvasta arvonheilunnasta. Tunnetuimmat tavat hajauttaa sijoituksia ovat toimialakohtainen, maantieteellinen ja ajallinen hajauttaminen. Toimialakohtainen hajauttaja ostaa arvopapereita eri toimialoilta ja maantieteellinen hajauttaja puolestaan sijoittaa pelkkien kotimaisten sijoituskohteiden lisäksi ulkomaisiin kohteisiin. Osakemarkkinat ovat jaettu karkeasti neljään osaan – Eurooppaan, Yhdysvaltoihin, Japaniin ja kehittyviin markkinoihin (suurimpina Brasilia, Venäjä, Intia ja Kiina). Maantieteellinen hajauttaminen minimoi sijoitusten riskiä siltä varalta, että jonkin maanosan tai valtion talous kääntyy laskuun. Ajallisella



hajauttamisella viitataan puolestaan osto- ja myyntitoimeksiantojen ajoittamiseen. Ostamalla arvopapereita vähitellen, kuten kuukausittain, sijoittaja kasvattaa salkkuaan niin markkinoiden hyvinä kuin keuhoina aikoina. (Pörssisäätiö 2017, 29-31.) Riskinsietokyky on jokaisen sijoittajan kohdalla täysin yksilöllinen. Makkosen (2021, 20-21) mukaan sijoittaja kestää lähtökohtaisesti riskiä enemmän, kun tulot ovat suuremmat suhteessa menoihin, sijoitushorisontti on pitkä ja mahdollisten tappioiden sietokyky on suuri.

## 2.2 Sijoituskohteen valinta

Sijoittajalla on valittavanaan nykyään valtava määrä erilaisia sijoituskohteita. Sijoittajan päätöksentekomallin (Puttonen & Kivisaari 1997) mukaan sijoituskohteen valintaan vaikuttavat viisi ominaisuutta: informaatio, sijoitettavan summan suuruus, sijoitusaika, tuottohakuisuus ja riskinsietokyky.



Kuva 1. Sijoittajan päätöksentekomalli (mukaillen Puttonen & Kivisaari 1997)

*Informaatiolla* viitataan sijoittajan kiinnostukseen ja ajankäyttöön seurata markkinoita. Aktiivinen markkinoiden seuraaminen ja tiedon hakeminen ei ole kaikkien sijoituskohteiden edellytys. Osakesijoittaminen vaatii tavallisesti sijoittajalta enemmän vaivaa, sillä sijoittaja päättää itse ostamansa osakkeet. Rahastosijoittamisessa vastuu osakevalinnoista annetaan puolestaan salkunhoitajalle, jolloin sijoittaminen on lähes täysin automatisoitua. (Makkonen 2021, 7.)

*Sijoitettava summa* vaikuttaa oleellisesti sijoituskohteen valintaan. Sijoitettava rahasumma on sidoksissa sijoituskohteiden määrään. Asuntosijoittaminen ja korkosijoitukset raha- ja obligaatio-markkinoille vaativat muun muassa suuren alkupääoman. Pienten sijoitussummien kohdalla taas laaja hajauttaminen ei ole kannattavaa kaupankäyntikustannusten vuoksi. (Nasdaq 2021, 21.) Tärkeintä sijoitussummassa on kuitenkin sen merkitys omassa taloudessa. Yleinen oppi on, että sijoittaa ei kannata suurempaa summaa, mitä on valmis menettämään. (Makkonen 2021, 22.)

*Sijoitusaika* on kolmas sijoituskohteen valintaan vaikuttava tekijä. Sijoitusten tuotto-odotukseen vaikuttaa olennaisesti sijoituksen kesto. Pitkäaikainen sijoitus hyötyy eniten maailman kahdeksanneksi ihmeeksikin tituleeratusta korkoa korolle -ilmiöstä. (Makkonen 2021, 3.) Sijoituksen kesto on sidoksissa myös riskinsietokykyyn. Pitkäaikaisen säästäjän salkku kestää enemmän riskiä verrattaessa lyhytaikaiseen sijoittamiseen, jossa varat realisoidaan pienellä aikavälillä. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 26.)

*Tuottohakuisuus* ja *riskinsietokyky* kulkevat käsikädessä. Sijoitusten tuotto-odotus on tavallisesti sijoittajaa eniten kiinnostava ominaisuus. Fakta kuitenkin on, että korkeampi tuotto-odotus tuo mukanaan korkeamman riskitason. Sijoittajan on hyvä pohtia sijoitusten tappiomahdollisuuksia, ja kuinka suuria tappioita on valmis kestämään. (Nasdaq 2021, 22.)

### **2.2.1 Osakesijoittaminen**

Osakesäästäjän sijoituskohteena ovat osakkeet. Osake on omistusosuus osakeyhtiöstä, jolle sijoittaja hakee tuottoa arvonnousun ja osingonmaksun puitteissa. Osakekauppaa käydään julkisesti arvopaperipörssissä, joita ovat esimerkiksi New Yorkin ja Helsingin pörssit. Pörssiyhtiöt laskevat liikkeelle yhtiön osakkeita tavoitteena rahoittaa liiketoimintaansa ulkoisen velkapääoman sijasta. Osakkeen ostajasta tulee puolestaan yhtiön omistaja, mikä tuo mukanaan etuja. Osakkeenomistaja saa oikeuden osallistua yhtiön päätöksentekoon yhtiökokouksen välityksellä sekä oikeuden osinkoihin, eli yhtiön voitonjakoon osakkeiden omistussuuden määräämällä osuudella. (Pörsissätiö 2017, 4.)

Osakkeenomistajan säännöllinen tulovirta perustuu yhtiön maksamiin osinkoihin, joiden suuruuteen vaikuttaa yhtiön taloudellinen tilanne. Liiketoiminnan kasvaessa yhtiö pystyy kasvattamaan

rahamääräistä voitonjakoaan osakkeenomistajille. Yhtiön tulevaisuuden kasvumahdollisuudet ovat yksi osakesijoittajien arvonmäärityskeinoista. Muita keinoja arvioida yhtiön arvoa ovat yhtiön varallisuus, markkina-asema ja tuottoaste. (Saario 2016, luku 6.) Sijoittaja haluaa sijoittaa rahansa kannattavaan ja tuottavaan kohteeseen. Pörssiyhtiöiden kannattavuutta voidaan mitata erilaisilla arviointiperusteilla. Pörssit julkaisevat säännöllisesti hintaindeksejä, joiden avulla sijoittajat pystyvät seuraamaan pörssikurssien kehitystä. Helsingin pörssin julkaisemaa hintaindeksiä kutsutaan OMX-Helsingiksi, jossa on listattuna Helsingin pörssin 25 vaihdetumpaa osakeyhtiötä. Yhtiöiden arvon määrittävät listalla osakkeiden markkina-arvo, johon vaikuttavat osakeluku ja pörssikurssi. (Nasdaq 2021, 12.)

Kysyntä ja tarjonta määrittävät pörssimarkkinoilla yhtiön ajankohtaisen arvon. Lyhyellä aikavälillä ajankohtaiset uutiset saavat osakkeiden arvot vaihtelemaan. Positiiviset uutiset nostavat osakkeiden arvoa kysynnän kasvaessa. Kielteiset uutiset puolestaan kannustavat sijoittajia myymään osakkeita, mikä aiheuttaa osakkeiden arvonlaskun. Lyhyellä aikavälillä kysyntä ja tarjonta heiluttelevat osakekursseja, mutta pitkällä tähtäimellä osakkeiden hintakehitykseen vaikuttavat yhtiöiden osingonmaksu sekä yleinen taloudellinen tilanne. (Pörssisäätiö 2017, 13.) Sijoittajalle osakkeen arvo realisoituu vasta sitä myydessä. Jos osakkeen myy ostohintaa alhaisemmalla summalla, on sijoitus ollut tappiollinen. Puolestaan osakkeen arvonnoususta sijoittaja hyötyy myydessään osakkeita ostohintaa suuremmalla hintalapulla. (Pörssisäätiö 2017, 9-10.)

Pörssikauppojen alustoina toimivat pankit ja pankkiiriliikkeet. Ennen ensimmäisiä osakekauppoja sijoittaja tarvitsee arvo-osuus- tai osakesäästötilin, johon omistukset kirjataan. Arvo-osuustilejä sijoittajalla voi olla useita eri rahalaitoksissa, mutta osakesäästötilejä ainoastaan yksi kerrallaan. Tilit eroavat toisistaan verotuksellisesti. Osakekaupat syntyvät osto- ja myyntitoimeksiannoilla välittäjäyrityksen kautta. Edullisin ja nopein keino toimeksiantojen välittämiseen on pankkien ja pankkiiriliikkeiden verkkopalvelut, mutta toimeksiantoja voi tehdä myös pankeissa. (Pörssisäätiö 2017, 6.) Osakesijoittamiseen aiheutuu kuluja toimeksiantojen ja osakkeiden säilyttämisen kautta. Kaupankäyntikulut ovat tavallisesti joko prosentuaalinen osuus osakekaupan kokonaissummasta tai välittäjäalustan määrittämä kiinteä arvo. Kaupankäyntikulut ovatkin välittäjäalustakohtaisia, jonka vuoksi eri palveluntarjoajien hintoja on syytä kilpailuttaa varsinkin useiden pienten sijoitusten kohdalla. (Pörssisäätiö 2017, 10-11.)

### **2.2.2 Rahastosijoittaminen**

Rahastosijoittaja sijoittaa osakkeisiin tai muihin arvopapereihin välillisesti sijoitusrahaston kautta. Sijoitusrahastoa hoitaa salkunhoitaja, joka sijoittaa yksityishenkilöiden, yhteisöjen tai säätiöiden siihen sijoittaneita varoja useisiin eri arvopapereihin. Rahastoja löytyy erilaisia ja ne jaetaan tyypillisesti sijoituskohteen mukaisesti osake-, korko-, indeksi- hedge-, vipu- ja yhdistelmärahastoihin.

(Nasdaq 2021, 23-24.) Rahaston pääoma sijoitetaan sen sijoituspolitiikan määritelmän mukaan markkinoille, joka vaikuttaa rahaston tuottoasteeseen (Puttonen 2011, 32). Sijoittaja pystyy ostamaan esimerkiksi kiinnostavan markkinan, megatrendin tai toimialan mukaan sopivan rahaston (Makkonen 2021, luku 2). ETF-rahastot ovat puolestaan pörssinoteerattuja rahastoja, joilla käydään kauppaa pörssissä osakkeiden tavoin (Nasdaq 2021, 39). ETF-rahasto voi sijoittaa esimerkiksi osakkeisiin, joukkolainoihin tai valuuttaan (Nordea 2022; Nasdaq 2021, 39). Osuudenomistajuus oikeuttaa ETF-rahaston voittoihin, kuten osinkotuottoihin tai kertyneeseen korkoon (Nordea 2022). ETF-rahastojen sanotaankin yhdistävän osakkeiden ja rahastojen parhaat puolet (Makkonen 2021, luku 2).

Sijoitusrahastoja ja niiden toimintaa koskevat tarkat säädökset ja lait, jotka määrittävät sijoitusrahastolaissa (Sijoitusrahastolaki 22.2.2019/213). Sijoitusrahastolain (213/2019) 15 luvun 3 § mukaan rahalaitoksen on tarjottava sijoittajalle yksityiskohtainen rahastoesite ensin rahasto-osuuden merkintää. Rahastoesitteen on muodostettava kattava ja riittävä kuva rahaston sijoitustoiminnan tavoitteista, riskeistä, kulurakenteesta ja hallinnosta, jotta sijoittajat pystyvät luotettavasti arvioimaan ja vertailemaan rahastoja (Puttonen 2011, 31-32). Sijoitusrahastolain (213/2019) 13 luvun 7 § kieltää salkunhoitajaa sijoittamasta enempää kuin kymmentä prosenttia saman liikkeenlaskijan arvopapereihin. Ainoastaan erikoissijoitusrahastot saavat luvallisesti poiketa säännöstä. Sääntö pakottaa salkunhoitajia hajauttamaan pääomaa eri sijoituskohteisiin, joka laskee rahaston riskitasoa. (Nasdaq 2021, 24.)

Rahastosijoittaminen on tavallisesti yksinkertaisempaa osakesijoittamiseen verraten, sillä rahastosijoittajan ei tarvitse seurata aktiivisesti osakemarkkinoita näin halutessaan. Rahastot ovat myös nopeita realisoida, eli muuttaa rahavaroiksi myymällä rahasto-osuuksia. Veroja sijoittaja maksaa vasta rahasto-osuuksia myydessään tai saadessaan rahastolta voitto-osuuksia. Rahastosijoittamiseen liittyy osakesijoittamiseen verrattaessa välillisiä kuluja, kuten merkintä-, lunastus- ja hallinnointipalkkioita. Kustannuksia pystyy vertailemaan rahalaitosten julkaisemista rahastoesitteistä. (Nasdaq 2021, 23-24.)

### 2.2.3 Virtuaalivaluutat: Bitcoin

Maailmanlaajuista rahajärjestelmää voidaan kutsua Fiat-järjestelmäksi, johon lukeutuvat keskuspankkien ylläpitämät valuutat kuten euro, dollari ja jeni (Dummies 2017). Keskuspankeilla on yksinoikeus laskea rahaa liikkeelle, joka on luonut niille monopoliaseman (Euroopan keskuspankki 2011, 55). Rahajärjestelmä on vuosikymmenten ajan perustunut keskuspankkien ylläpitämään rahapolitiikkaan ja maksaminen on vaatinut kolmatta osapuolta, eli pankkia valuutan välittäjäksi. Vuonna 2008 Satoshi Nakamoto nimimerkkiä käyttävä taho julkaisi tutkimusartikkelin yhdestä maailman ensimmäisestä virtuaalivaluutasta Bitcoinista, jonka käytön kerrottiin perustuvan avoimeen

verkostoverkkoon ja anonyymiin käyttöön. (Wallace 2011.) Bitcoinin lupaus oli luoda täysin uudenlainen matematiikkaan perustuva valuutta, jota voisi käyttää maksamiseen perinteisten valuuttojen tavoin (Hyppönen 2021, 258). Artikkelin julkaisun jälkeen sana virtuaalisesta valuutasta alkoi leviämään internetin keskustelupalstoilla, jonka seurauksena Bitcoinia käytettiin ensimmäisenä rikolliseen toimintaan, kuten huumeiden ja aseiden ostamiseen. Nopeasti virtuaalivaluutat ovat kuitenkin levinneet suuremman yleisön tietoisuuteen, ja nykyään ne mielletään digitaalisen maksuvälineen lisäksi myös sijoituskohteeksi. (Toropainen 9.12.2019, 13-15 min.)

Euroopan keskuspankki määrittelee Bitcoinin digitaaliseksi rahaksi, jota käytetään sähköisessä maksamisessa. Niitä säilytetään digitaalisessa lompakossa tai USB-tikulla, eikä niiden käyttöä valvo yksittäiset viranomaiset tai organisaatiot. (EKP 2021.) Bitcoinia suojataan tietokannassa avaimella, eli salasanalla, jonka avulla omistaja pääsee varoihin käsiksi. Bitcoin perustuu lohkoketjuteknologiaan ja sen käyttöä seurataan julkisella tilikirjanpidolla. Tilikirja varmistaa, että kaikista verifioiduista siirroista jää jälki vertaisverkkoon, joka estää saman siirron suorittamisen kahdesti. (Bitcoin 2022.) Uusia bitcoineja valmistetaan markkinoille prosessilla, jota kutsutaan louhimiseksi. Louhinta tapahtuu lohkoketjuun liitettyjen tietokoneiden Bitcoin-verkossa, jossa louhintaan erikoistuneet tietokoneet taistelevat monimutkaisen matemaattisen arvoituksen ratkaisemisesta. Arvoituksen ratkaisija saa Bitcoinin lohkoketjuun uuden lohkon sekä virtuaalista Bitcoin valuuttaa. Bitcoinin alkutaipaleella kuka tahansa pystyi louhimaan virtuaalivaluuttaa omalla pöytätietokoneellaan. Nykyään louhinta on keskittynyt siihen erikoistuneille toimijoille, jotka valmistavat virtuaalivaluuttoja ammattimaisilla louhintalaitteilla. (Hyppönen 2021, 262-263.)

Sijoittaja voi hankkia bitcoineja ostamalla niitä virtuaalivaluuttapörssistä. Verkosta löytyy useita virtuaalivaluuttojen ylläpitämiseen ja ostamiseen tarkoitettuja alustoja, joista kuluttaja voi valita itselleen sopivan lompakkopalvelun. Virtuaalivaluuttajärjestelmien ylläpito perustuu täysin ihmisten väliin luottamussuhteeseen, eikä tilien saldoa tai turvallisuutta vahdi kolmas osapuoli. (Finanssivalvonta 2019.) Finanssivalvonta (2019) määrittelee virtuaalivaluutat korkean riskin sijoitustuotteeksi niiden voimakkaan hinnanvaihtelun, puutteellisen informaation, teknologiariskin sekä sijoitushuijausten vuoksi. Sijoittajan kehoitetaan ottamaan selvään myös virtuaalivaluuttojen verotuksesta. Kaikki virtuaalivaluuttojen myynti- ja siirtotoimeksiannot kuuluvat nimittäin pääomatuloverotuksen piiriin. (Verohallinto 2020.)

Syyskuussa 2022 yhden Bitcoinin arvo on liki 19 000 euroa (Coin market cap 2022). Bitcoinin suosio sijoituskohteena perustuu pitkälti voitontavoitteluun, sillä Bitcoinien määrä maailmassa on rajallinen. Virtuaalivaluutoille tyypilliseen tapaan Bitcoinin arvo on heilahdellut viimeisten 15 vuoden aikana villisti. Vuoden 2019 alussa yhden Bitcoinin arvo oli alle 3000 euroa, ja puolestaan joulukuussa 2017 liki 12 000 euroa. Perinteisten valuuttojen arvonkehitykseen vaikuttavat inflaatio,

taloudellinen kehitys sekä korkotaso. Virtuaalivaluuttojen arvo perustuu puolestaan täysin kysyntään ja tarjontaan, sekä sijoittajien vahvaan luottoon sen hinnannoususta. Sijoittajat eivät saa taetta kuitenkaan siitä, että virtuaalivaluuttojen arvo jatkaa ikuisesti nousuaan. (Sammalisto & Asunmaa 2021, 188-189.)

#### **2.2.4 Kiinteistösijoittaminen**

Asuntosijoittamisessa varat kiinnitetään kiinteistöön ja pääomalle kerätään tuottoa vuokratuloilla sekä asunnon arvonnousulla. Markkinoilla on tarjolla erilaisia keinoja sijoittaa kiinteistöihin. Sijoittaminen voi olla suoraa, jolloin kiinteistösijoittaja ostaa kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiöiden osakkeita tai puolestaan epäsuoraa, jolloin ostaminen tapahtuu välillisesti yhtiö- ja rahastorakenteiden kautta. Kiinteistösijoittamiseksi voidaan kutsua myös oman asunnon hankintaa, jossa kuukausittaisen vuokran maksamisen sijasta lyhennetään asuntolainaa. Asunnon ostoa vaatii sijoittajalta monesta muusta sijoittamislajista poiketen suurempaa alkupääomaa sekä tavallisesti lainalupauksen pankilta. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 87-93.)

Suhteellisen vakaa ja ennakoitava vuokratuotto on houkutteleva ominaisuus kiinteistösijoittamisessa. Vuotuinen nettovuokratulo lyhentää kiinteistösijoittajan asuntolainaa, jonka lisäksi kiinteistöjen yleinen arvonnousu mahdollistaa korkeamman tuoton tavoittelun. Asuntojen vuokrasopimukset sidotaan tyypillisesti elinkustannusindeksiin, joka suojaaa kiinteistön tuottoa inflaatiolta. (Kallunki ym. 2019, 88-89.) Kiinteistön arvoa voi kohottaa myös omilla toimintatavoilla, kuten remontoinnilla. Asuntojen flippaaminen on yksi kiinteistösijoittamisen muodoista, jossa tavoitteena on tehdä voittoa asunnon arvoa kohottamalla. Asuntoflippaamisella tarkoitetaan kohtuullisen edullisen kohteen ostoa, sen remontointia ja nopealla aikataululla välittämistä eteenpäin ostohintaa korkeammalla myyntihinnalla. (Kaarto 2015, 158.) Asunnon tuottopotentiaaliin ja riskeihin vaikuttavat muun muassa asunnon sijainti, ikä, koko, tekniset ominaisuudet, kunto ja kaavoitukset. Keskeistä sijaintia pidetään yleisesti kiinteistön tärkeimpänä ja arvoa säilyttävämpänä ominaisuutena. Kiinteistösijoitusten korkeat hinnat, pieni kohderyhmä ja aikaa vievät toimenpiteet tekevät niistä kuitenkin epälikvidejä, eli hitaita ja vaivalloisia muuttaa rahaksi. Kiinteistöjen kaupankäyntiin liittyy myös juoksevia kuluja, kuten välityspalkkiot, analyysitarpeiden kulut sekä varainsiirtovero. Kiinteistösijoittajan tulee sietää jonkin verran riskiä, jos asunnon rahoittamiseen käytetään velkarahaa. Kiinteistömarkkinat ovat alttiita nopeillekin vaihteluille kysynnän ja tarjonnan johdosta. (Kallunki ym. 2019, 89-91.)

Asuntosijoittamisen suosion kasvu näkyy Suomessa erityisesti pääkaupunkiseudulla. Vuoden 2021 syyskuussa pääkaupunkiseudun vuokra-asuntojen tarjonta ylitti koko muun Suomen tarjonnan. Vuokra-asumisen suosio on noussut tasaisesti Suomessa vuodesta 2010 lähtien, joka on näkynyt vuokra-asuntojen tarjonnan kasvamisella. Eniten vuokra-asumisen suosio on lisääntynyt Suomen suurimmissa ja keskisuurissa kaupungeissa. Uudiskohteiden rakentaminen on ollut voimakkaassa

kasvussa viimeisen kymmenen vuoden ajan ja suurin osa niistä päättyi asuntosijoittajien omistukseen. (Korhonen, Paavilainen & Ronkainen, 2021.) Korkotason yleinen nousu ja kiihtynyt inflaatio ovat vuonna 2022 aiheuttaneet haastavan markkinatilanteen asuntosijoittajille. Korkojen maltillinen nousu on nostanut asuntosijoittajien kustannuksia, jonka lisäksi vuokra-asuntojen suuri tarjonta on vähentänyt vuokralaisehdokkaita. Pääkaupunkiseudulla asuntojen hintojen nousu on lähes pysähtynyt, mutta muualla Suomessa hinnat ovat reilun prosentin kasvussa. Korkojen nousu usealla prosenttiyksiköllä on kuitenkin asiantuntijoiden mukaan epätodennäköistä. (Nordea 2022.)

### 3 Sosiaalinen media

Tammikuussa 2021 yksityissijoittajien ryhmä aiheutti pelikauppayhtiö GameStopin osakekurssissa odottamattoman nousupiikin ostamalla joukkovoimalla yhtiön osakkeita. Ilmiön taustalla oli kiivas keskustelu yhdysvaltalaisella Reddit sijoitusteemaisella keskustelukanavalla, jossa yksityissijoittajat sopivat keskenään osakkeen hehkuttamisesta. Nousupiikin tarkoituksena oli luoda tappiota shorttaajille, eli lyhyeksi myyjille, jotka ostavat osakkeita markkinoilta tavoitteenaan myydä niitä eteenpäin voitolla, kun kurssit laskevat. Äkillisen nousupiikin johdosta shorttaajat joutuivat myymään GameStopin osaketta tappiolla pystyäkseen hoitamaan vastuunsa. Ilmiötä kutsutaan short squeezeksi. (Tuominen 27.1.2021.)

Sijoittaminen on yksi muiden satojen aiheiden joukosta, joka on siirtynyt vahvasti internettiin ja sosiaalisen median kanaviin käyttäjiensä mukana. Ensimmäiset sosiaalisen median palvelut perustettiin ja yleistyivät käyttöön vuosien 2004-2009 aikana. Sosiaalisen median käsite on kehittynyt Tim O'Reillyn käyttämästä Web 2.0 käsitteestä, jolla viitattiin vuorovaikutteisiin ja aiempaa toiminnallimpiin verkkopalveluihin, jotka mahdollisti täysin uusi web-tekniikka. Vuoden 2009 jälkeen julkisessa kielenkäytössä palvelua on nimitetty sosiaalseksi mediaksi, joka pureutuu Web 2.0 sijasta enemmän sisältöjen tuottamiseen ja jakamiseen, sekä käyttäjiensä väliseen vuorovaikutukseen. (Pönkä 2015, 56.) Sosiaalinen media on muuttanut ihmisten elämää tuoden mukanaan uuden tavan toimia, olla yhteydessä, viettää aikaa, työskennellä ja kertoa itsestään. Mediatutkijoiden Van Djickin ja Poellin (2013) mukaan muutos sosiaalisessa kanssakäymisessä on näkyvimpiä sosiaalisen median tuomia muutoksia ihmisten arkeen. Sosiaaliset verkostopalvelut mahdollistavat helpon yhteydenpidon lähipiiriin, mikä on monen sosiaalisen median käyttäjän tärkeimpiä syitä käyttää sosiaalisen median palveluita (Pönkä 2015, 48).

Yhteydenpidon lisäksi sosiaalinen media mahdollistaa tutustumisen uusiin ihmisiin ympäri maailman. Verkostoitumisessa on kyse ihmisiin tutustumisesta ja yhteyksien luomisesta, jotka voivat johtaa esimerkiksi uusiin uramahdollisuuksiin. (Peltola & Hillgren 2021.) Verkostoitumisen mahdollistavat erilaiset yhteisöpalvelut. Niille tyypillistä on käyttäjäprofiilin perustaminen palveluun, jossa voi viestiä ja luoda sisältöä omalle seuraajakunnalleen. Tämän lisäksi käyttäjä pääsee seuraamaan oman lähipiirin sekä muiden kiinnostavien henkilöiden, tahojen ja organisaatioiden tuottamaa sisältöä. (Pönkä 2015, 158.) Hallitsevia ominaisuuksia palveluissa ovat reagointi muiden sisältöön tykkäyksien, kommenttien ja jakamisen avulla. Reagointi määrittää hyvin pitkälle sosiaalisessa mediassa sen, mitä ihmiset näkevät tai eivät näe. Toisin sanoen reaaliaikainen analytiikka määrittää sen, mikä julkaisu lähtee kasvamaan. Reagoitien eli klikkausten, tykkäyksien ja jakojen perusteella algoritmit puskevat suosittua julkaisua eteenpäin muiden käyttäjien nähtäville, kunnes lopulta julkaisu on ympäri sosiaalista mediaa. Joukkoviestimien ja uutispalvelujen tarttuessa kokuun,



kukaan ei voi olla kuulematta asiasta. (Leino 2021, luku 10.) Ilmiötä kutsutaan viraali-ilmiöksi, jolloin jokin viesti tai julkaisu on levinnyt sosiaalisessa mediassa salamannopeasti ihmisten laajaan tietoisuuteen (Nahon & Hemsley 2013, 2). GameStopin osakekurssin räjähdysnoisuun kohdistunutta kohua voidaan pitää mainiona esimerkkinä kyseisestä viraali-ilmiöstä.

### 3.1 Sosiaalisen median palvelut

Sosiaalinen media koostuu sähköisistä kanavista, joissa käyttäjät kommunikoivat ja kuluttavat sisältöä (Kortesuo 2014, 55). Some-palveluiksi eli sosiaalisen median verkkopalveluiksi kutsutaan palveluita, joiden ensisijainen käyttötarkoitus liittyy tai muutoin perustuu sosiaaliseen mediaan, kuten keskusteluun, sisällöntuotantoon, jakamiseen tai verkostoitumiseen. Sosiaalisen median palveluihin määritellään myös mobiililaitteilla toimivat pikaviesti-, chat- ja yhteistyösovellukset sekä muut sovellukset, joissa sosiaalisen median piirteet ovat vallitsevia. Some-palveluiden käyttäjäkunta on nykyään hyvin laaja, sillä palveluiden käyttäjät koostuvat kaiken ikäisistä sosiaali-, koulutus- ja ammattiryhmästä riippumatta. Valtaosa suomalaisista some-käyttäjistä ovat alle 45-vuotiaita, mutta myös vanhempien ikäluokkien digitaaliset taidot kasvavat päivä päivältä paremmiksi yhteiskunnan digitalisoitua. (Pönkä 2015, 61-64.)

Useissa nykypäivän suurissa sosiaalisen median kanavissa yhdistyvät monet some-palveluiden yleiset ominaisuudet. Yhteisöpalvelu Facebook pitää edelleen paikkansa maailman käytetyimpänä sosiaalisen median kanavana, jossa yhdistyvät sisällöntuotanto, verkostoituminen, keskustelu ja uusimpana aluevaltauksena myynti- ja osto-ominaisuus. (Statista 2022.) Suomalaisten nuorten keskuudessa käytetyimpiä sosiaalisen median kanavia ovat Ebrandin tuottaman tutkimuksen (2022) mukaan WhatsApp, Youtube, Instagram, Spotify, Snapchat, Tiktok ja Facebook. Sosiaalinen media on tiivis osa nuorten arkea, ja pikaviestipalvelut ja tiedonhaku ovat suurimpia syitä käyttää sosiaalisen median kanavia (Ebrand 2022).

### 3.2 Sosiaalinen media ja sijoittaminen

Sijoitustiedon saatavuus on sosiaalisen median kasvun myötä lisääntynyt sekä siirtynyt mediataloilta mielipidevaikuttajille ja asiantuntijoille. Sijoitustietoa etsitään perinteisten lähteiden kuten kirjojen tai talouslehtien sijaan alan mielipidevaikuttajien blogeista, analyysiyhtiön verkkosisällöistä tai esimerkiksi Facebookin sijoitusryhmistä. Myös videot ja podcastit ovat kiinnittäneet asemansa tekstisisältöjen rinnalle merkittävänä sijoitustiedon lähteenä ja inspiraation välittäjänä. Pankeilta sijoittajat vaativat aikaisempaa enemmän läpinäkyvyyttä. Sijoituspalvelujen ominaisuudet ja ehdot tulevat olla helposti saatavilla verkkopalveluissa ja ymmärrettävästi eriteltyinä. Hankalat sijoitussuositukset ja monimutkaiset hinnastot piilokuluineen ovat nykypäivän sijoittajalle eilistä päivää. Uudet sukupolvet luottavat pankkien neuvonantajia enemmän valitsemiinsa mielipidevaikuttajiin ja ovat

halukkaita sekä etsimään itse sijoitustietoa internetin syövereistä että opiskelemaan aihetta ymmärtääkseen omia sijoitusvalintojaan. (Tuppurainen 2018.)

Sosiaalinen sijoittaminen on suhteellisen uudenlainen sijoittamisen muoto, joka mahdollistaa muiden sijoittajien reaaliaikaisen seuraamisen jonkin palveluntarjoajan välityksellä (World Finance 2013). Kuten useisiin kulutus- ja ostopäätöksiin etsitään vertaisarviointeja sosiaalisesta mediasta, myös sijoituspäätöksiin etsitään muiden sijoittajien suosituksia. Sosiaalinen sijoittaminen on yksi tiedonhaun muodoista, jossa niin kokemattomat kuin kokeneemmat sijoittajat etsivät inspiraatiota seuraamalla muiden toimintaa. Tunnettuja sosiaalisen sijoittamisen palveluntarjoajia ovat eToro, TradeKing ja Shareville. (Tuppurainen 2018.) Ominaista toiminnalle on saada tietoa ja inspiraatiota menestyviltä sijoittajilta, vastaanottaa sijoitusideoita reaaliajassa sekä jakaa ajatuksia muiden jäsenien kanssa (Shareville 2022).



Kuva 2. Mimmit sijoittaa -podcast on noussut huippusuosioon erityisesti nuorten naisten keskuudessa, jossa keskustellaan taloudesta ja sijoittamisesta (Mimmit sijoittaa 2022)

Kun sijoittaminen on tuottoisaa ja onnistumiset seuraavat toisiaan, kiinnostus sijoittamista kohtaan tavallisesti kasvaa. Aina sijoittaminen ei ole kuitenkaan ruusuilla tanssimista, vaan omaisuuslajien arvot kääntyvät laskuun. Myös tällöin sijoittajat turvautuvat usein sijoituskirjallisuuteen, kuten podcasteihin ja blogikirjoituksiin. (Ukkola, 2020, 5-6.) Sosiaalisen median alustoilla tieto kulkee perinteisiä mediakanavia nopeammin sekä kuka tahansa pystyy luomaan sisältöä alustoille. Sisällön saatavuus on myös internetin mahdollistamana suuri. Sosiaalisesta mediasta on tullut pysyvä väline talouskommentoijille ja heidän seuraajilleen. (Milas, Panagiotidis ja Dergiades 2021.) Suomalaisesta mediatuotannosta löytyy nykyään jo kymmeniä sijoittamiseen ja säästämiseen erikoistuneita sisällöntuottajia, joista esimerkkeinä voidaan pitää Mimmit sijoittaa -mediaa sekä Inderesiä. Mimmit sijoittaa on monikanavainen talousmedia, jolla on ollut suuri merkitys erityisesti naisten kiinnostuksen kasvattamisessa omaa talouden hallintaa ja sijoittamista kohtaan. Mimmit sijoittaa -

media julkaisee sijoittamiseen ja säästämiseen kohdistettua sisältöä huippusuositun podcastin lisäksi verkkoalustalleen sekä sosiaaliseen mediaan (Mimmit sijoittaa 2022). Inderes on puolestaan kaikille osakesijoittajille tarkoitettu avoin analyysipalvelu ja yhteisö, jonka tavoitteena on parantaa sijoittajaviestintää. Inderesin välityksellä sijoittaja pääsee seuraamaan muun muassa säännöllisiä sijoitusanalytiikan katsauksia, pörssiyhtiöiden raportteja sekä keskustelemaan muiden sijoittajien kanssa. (Inderes 2022.)

### 3.3 Lähdekritiikki ja sijoitushuijaukset

Kun sosiaalisessa mediassa käydään kiivasta sijoitusaiheista keskustelua ja kynnys sijoittamisen aloittamiseen madaltuu, kasvaa riski puutteellisin tiedoin tehdyistä sijoituspäätöksistä. Aloitteleva sijoittaja saattaa sosiaalisen median sisällön perusteella lähteä aikaisempaa matalammalla kynnöksellä mukaan keskustelupalstoilla pinnalla oleviin sijoitustrendeihin ilman tarpeeksi kattavaa taustaselvitystä ja ymmärrystä sijoituskohteesta. (Finanssivalvonta 2022.) Finanssivalvonta (2022) muistuttaa, että sijoittamiseen liittyvän keskustelun tulisi sosiaalisessa mediassa olla aina julkiseen tietoon perustuvaa sekä mahdollisimman läpinäkyvää. Sijoittaja on henkilökohtaisesti vastuussa sijoituspäätöksistään, jonka vuoksi mielipidevaikuttajien motiiveihin ja keskustelijoiden asiantuntemukseen kannattaa kiinnittää huomiota (Finanssivalvonta 2022).

Tietoa on verkossa päivä päivältä nopeammin ja helpommin saatavana sekä entistä vaikeammin tulkittavana (Raevaara 2017). Keskustelufoorumeilla saatetaan suositella verkkosivua, jonka asiallista ja uskottavaa ulkoasua koristavat tieteelliset termit ja hienot tittelit. Mihin voimme kuitenkin enää luottaa, kun tietoa on tarjolla valtavasti? Digitaalisten lähteiden yleistyessä on keskusteltu paljon lähdekritiikin harjoittamisen tärkeydestä. Wikforssin (2020, luku 6) mukaan lähdekritiikki voidaan rinnastaa osaksi kriittistä ajattelua, jossa arvioidaan lähteen totuudellisuutta kokonaisvaltaisesti. Tärkeää on peilata lähdetä muihin tietolähteisiin. Mitä enemmän aiheesta löytyy taustatietoa, sitä paremmin lähteen luotettavuutta voi arvioida ja erottaa väärät väitteet toisistaan. Keskeistä on tarkastella väitettä useista toisistaan riippumattomista lähteistä. Lähteen luotettavuutta voidaan arvioida myös sen tyypin, tarkoituksen, aitouden ja vakiintumisen näkökulmista. Onko väite vakavasti otettava, onko kyse juuri aloittaneesta verkkosivustosta vai tunnetusta lähteestä, löytyykö tekstistä sponsorointia tai tekijänoikeuksia ja miksi lähteelle on tärkeää levittää kyseistä viestiä juuri nyt? Oleellista on myös tarkistaa lähteen aitous, sillä verkossa saattaa eksyä lähteen valesivustolle. (Wikforss 2020, luku 6.)

Tiktok on viime vuosien aikana varsinkin nuorten keskuudessa äkkisuosioon kasvanut sosiaalisen median kanava, jossa käyttäjät julkaisevat sisältöä lyhyiden videoiden avulla. Sovelluksesta on muodostunut hauskojen lyhytvideoiden lisäksi alusta opetukselliselle sisällölle. Sijoituskulttuuria voidaan pitää hyvänä esimerkkinä aihealueesta, josta on tullut näkyvä osa Tiktokin videosisältöä.

Alusta toimii usean sijoitusvaikuttajan toimesta asiantuntevan ja hyödyllisen taloustiedon inspiraation lähteenä. Palvelussa on kuitenkin lukuisa määrä videoita, joissa annetaan kyseenalaisia sijoitusvinkkejä mainitsematta sijoittamisen riskeistä. (BBC 2021.) Kryptovaluuttojen kauppa-alusta Paxfulin (2020) teettämän tutkimuksen mukaan 14 prosenttia Tiktokiin julkaistuissa finanssiratkaisuihin rohkaisevissa videoissa ei mainita sijoittamiseen liittyvistä riskeistä. Tutkimuksessa analysoitiin 1200 sijoitusneuvontaa koskevaa lyhytvideota, joiden katselumäärät hipoivat analyysihetkellä yli 28 miljoonassa. Britannialainen FCA-viranomainen (The Financial Conduct Authority) painottaa varovaisuutta verkossa liikkuvaan sijoittamiseen liittyvään mainontaan ja neuvontaan kohtaan. FCA on julkaissut InvestSmart -kampanjan, jonka tavoitteena on tukea kuluttajia sijoitusvalinnoissa tarjoamalla asiantuntevaa sisältöä sijoittamiseen ja sen riskeihin liittyen. (FCA 2022.)

Sähköpostiin tai sosiaalisen median viestintäpalveluihin kilahtavat äkilliseen vaurastumiseen liittyvät sijoitusehdotukset muistuttavat sosiaalisen median varjopuolista. Sijoitus- ja pyramidihuijaukset ovat talousrikollisten uudenlainen keino saada tavallisia kuluttajia menettämään varojaan. Sijoitushuijaus on tavallisesti houkutteleva sijoitustarjous kohdistuen osakkeisiin, kryptovaluuttaan, joukkolainoihin, metalleihin tai vaihtoehtoihin energiamuotoihin, joka kuulostaa liian hyvältä ollakseen totta. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2022.) Sijoitushuijauksen voi tunnistaa tietyistä ominaisuuksista, joihin lukeutuvat esimerkiksi päätöksenteon kiirehtiminen ja painostaminen sekä ainutlaatuisen tilaisuuden korostaminen. Useasti rikolliset lähestyvät ulkomailta entuudestaan tuntemattomasta puhelinnumerosta tai sähköpostiosoitteesta. Pyramidihuijauksen tunnistaa puolestaan siitä, että yritys lähestyy tavallisesti sosiaalisen median kautta tarjotakseen tilaisuutta ansaita rahaa myyntitehtävän kautta rikastumisen toivossa. Pyramidipelissä mukaan liittyvän jäsenen tulot eivät perustu kuitenkaan myyntivolyyymiin vaan uusien jäsenten hankkimiseen ja heidän liittymismaksuihin. Pyramidipelit ovat kiellettyjä Suomessa usean muun valtion tavoin. Suomessa sijoituspalvelujen tarjoamiseen vaaditaan Finanssivalvonnan toimilupa tai vaihtoehtoisesti toimilupa toisesta valtiosta kera ilmoituksen Finanssivalvonnalle sijoituspalvelujen tarjoamisesta Suomessa. (KKV 2022.)

## 4 Kvalitatiivinen tutkimus

Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimusmenetelmässä lähestytään tutkimuksen aihetta tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkökulmasta. Tutkimusote on saanut vaikutteita useista filosofiasta suuntauksista, ja sen tarkoituksena on luoda yksityiskohtaista ja rikasta tietoa tutkittavasta aiheesta sekä saada esiin uusia näkemyksiä. (Hirsjärvi & Hurme 2015, johdanto.) Laadullisen tutkimuksen synonyymeinä käytetäänkin tavallisesti termejä kvalitatiivinen, laadullinen, ymmärtävä, pehmeä ja ihmistutkimus (Tuomi & Sarajärvi 2017, luku 1.2). Kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä on vuoropuhelu tutkimuksen viitekehyksen ja tutkimusaineiston välillä mahdollisimman kattavan analysoinnin ja tulkinnan luomiseksi (Hirsjärvi & Hurme 2017, johdanto).

Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena lokakuussa 2022. Tässä luvussa perehdytään tarkemmin valittuun tutkimusmenetelmään sekä sen valintaperusteisiin. Luvussa esitellään myös aineistonkeruu, tutkimuksen toteutus ja tutkimuksen tulokset.

### 4.1 Tutkimusotteen kuvaus

Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Keskeistä laadullisessa tutkimusotteessa on tarkastella tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden ajatuksia, tunteita ja kokemuksia numeeristen tulosten sijaan. Aineiston keruumenetelmänä käytetään tavallisesti ryhmä- tai yksilöhaastatteluita, dokumenttiaineistoa, muuta havainnointia tai näiden yhdistelmiä. (Juuti & Puusa 2020, johdanto.) Menetelmien avulla on tarkoitus päästä lähemmäksi tutkittavien henkilöiden omia näkökulmia ja saadaan kuuluviin heidän äänensä (Hirsjärvi & Hurme 2015, 28).

Haastattelu on yksi käytetyimmistä tiedonkeruumuodoista laadullisessa tutkimuksessa. Se sopii moniin eri tutkimustarkoituksiin, sillä menetelmänä se on hyvin joustava. Haastattelutilanne mahdollistaa suoran vuorovaikutuksen tutkittavan henkilön kanssa, jolloin tutkimuksen kohteena oleva henkilö pystyy tulkitsemaan ja täsmentämään kysymyksiä sekä tuomaan näkemyksiään esille mahdollisimman vapaasti. Haastattelun avulla on mahdollista saada esiin vastausten taustalla olevia motiiveja, tulkita ei-kielellisiä eleitä sekä selventää ja syventää saatavia tietoja. Tutkija pystyy tiedonkeruutilanteessa suunnata haastattelua tutkimuskysymyksen kannalta olennaiseen suuntaan. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 34-36; Juuti & Pusa 2020, luku 6.) Haastattelu voidaankin mieltää keskusteluksi, jota johdattelee tutkija ennalta määritellyn tavoitteen näkökulmasta. Menetelmän tarkoituksena on kerätä sellaista aineistoa, jonka avulla on mahdollista tehdä tutkittavaa ilmiötä koskevia uskottavia päätelmiä. (Juuti & Pusa 2020, luku 6.) Haastattelun tavoitteena on kerätä mahdollisimman paljon tietoa, jonka vuoksi haastattelukysymykset tai aiheet on perusteltua antaa henkilöille tutustuttavaksi ennen haastattelun toteutumista. Tällöin haastateltavat pystyvät tutustumaan

aiheeseen ennen haastattelutilannetta. Empiirisessä tutkimuksessa tutkijan tulee myös huomioida, että haastateltavat eivät ole tunnistettavissa. (Tuomi & Saarijärvi 2017, luku 3.1 ja 1.1.2.)

Sisällönanalyysi soveltuu monenlaisen laadullisen tutkimuksen tarkasteluun, ja se valikoitui myös tämän tutkimuksen analysointimenetelmäksi. Sisällönanalyysillä tarkoitetaan tekstimuotoista analyysia. Tutkimuksen aineisto pyritään järjestämään tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta sen informaatioarvoa, jotta voidaan muodostaa selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Saarijärvi 2017, luku 4.4.2.) Analysoinnin tueksi haastattelut on aina syytä tallentaa ja litteroida, eli muuttaa tekstimuotoon (Juuti & Pusa 2020, luku 6).

## 4.2 Tutkimusmenetelmän valinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten Z-sukupolvi sijoittaa ja mitkä tekijät vaikuttavat heidän sijoituspäätöksiinsä. Tarkoituksena oli myös saada selville, millainen merkitys sosiaalisella medialla on sijoituspäätöksentekoon ja mitä sosiaalisen median palveluita Z-sukupolvi hyödyntää tiedonhaussa. Tutkimuksessa haluttiin ymmärtää haastateltavien sijoitustaustaa, sijoituspäätösten taustalla olevia tekijöitä sekä mielipiteitä, asenteita ja kokemuksia sijoittamiseen ja sosiaaliseen mediaan liittyen. Tutkimusmenetelmäksi valikoitui tämän vuoksi teemahaastattelu.

Puolistrukturoidussa haastattelussa eli teemahaastattelussa edetään etukäteen valittujen teemojen ja niiden perusteella laadittujen kysymysten varassa. Valitut teemat perustuvat tutkimuksen viitekehukseen eli tutkittavasta ilmiöstä jo tiedettyyn. Teemahaastattelussa kysymysten järjestys, sanamuodot ja laajuus voivat vaihdella. Täysin strukturoidussa haastattelussa kuten lomakehaastattelussa puolestaan tutkimuksen kohteena oleva henkilö valitsee ennalta luoduista vastausvaihtoehdoista omaa mielipidettä kuvaavan sopivimman vaihtoehdon. (Tuomi & Saarijärvi 2017, 3.1.1.)

Tässä tutkimuksessa ei pyritty saavuttamaan koko Z-sukupolvea ja selvittämään prosentuaalista tutkimustietoa. Sen sijaan teemahaastattelu on tutkimusmenetelmänä vapaampi, jonka etuna on se, että kukin haastateltava pystyy sanoittamaan vastauksensa itse (Puusa & Juuti 2020, luku 6). Syvähaastattelu eli avoin haastattelu olisi puolestaan ollut tämän tutkimuksen tavoitteeseen nähden liian laaja, eikä sen avulla olisi välttämättä saatu vastauksia jokaiseen ennalta määriteltyyn aiheeseen. Syvähaastattelussa ainoastaan ilmiö, josta keskustellaan, on ennalta määritelty (Tuomi & Saarijärvi 2017, 3.1.1).

## 4.3 Aineiston keruu ja tutkimuksen toteutus

Haastateltaviksi valittiin yhdeksän Z-sukupolven ikäjakaumaan (1996-2003) kuuluvaa henkilöä osaksi kirjoittajan oman tuttavapiirin ja työympäristön mukaan. Haastateltavia saatiin myös Facebookissa toimivan Massimuijat -ryhmän ja Lappeenrannan yliopiston ja LAB-ammattikorkeakoulun ylläpitämän LUT Invest -järjestön kautta. Jokaista haastateltavaa yhdisti korkeakouluopiskelu sekä

osaa finanssialalla työskentely. Jokaisella haastateltavalla haluttiin olevan kokemusta sijoittamisesta sekä haastateltavan oli omistettava jokin tai joitakin arvopaperimarkkinoiden sijoitustuotteita. Puusan ja Juutin (2017, luku 6) mukaan haastateltaviksi voidaan valita sellaisia henkilöitä, joilla tiedetään etukäteen olevan tietoa tai kokemuksia tutkimuksen kohteena olevasta aiheesta. Haastateltavien valinnoissa otettiin huomioon myös sukupuoli, jotta saataisiin mahdollisimman tasainen edustus miesten ja naisten välillä. Naispuolisia sijoittajia oli miespuolisiin verraten haastavampaa löytää haastateltaviksi, joka viestii sijoittamisen olevan edelleen enemmän miesvaltaista. Haastateltavien tiedot esitellään tarkemmin kuvassa 3.

H1. Mies s. 1999 Korkeakouluopiskelija	H2. Nainen s. 1997 Korkeakouluopiskelija	H3. Mies s. 2001 Korkeakouluopiskelija
H4. Nainen s. 1999 Korkeakouluopiskelija	H5. Mies s. 1998 Korkeakouluopiskelija	H6. Nainen s. 1997 Korkeakouluopiskelija
H7. Mies s. 1999 Korkeakouluopiskelija	H8. Nainen s. 2001 Korkeakouluopiskelija	H9. Mies s. 1999 Korkeakouluopiskelija

Kuva 3. Teemahaastatteluihin osallistuneiden haastateltavien taustatiedot

Haastattelut toteutuivat lokakuussa 2022 teemahaastattelurungon mukaisesti (Liite 1.). Haastattelut toteutettiin rauhallisessa tilassa joko kasvotusten tai etäyhteydellä Zoom -alustaa hyödyntäen. Haastatteluiden keskimääräinen kesto oli noin 20-30 minuuttia ja jokainen haastattelu tallennettiin, mikä kuuluu teemahaastattelun luonteeseen. Näin haastattelut sujuvat nopeasti ja ilman keskeytyksiä. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 92.) Jokaiselta haastateltavalta kysyttiin suostumus keskustelun nauhoittamiseen, johon kaikki suostuivat. Haastatteluiden onnistumisen kannalta haastateltaville lähetettiin sähköpostitse tutkimuskysymykset etukäteen tarkasteltaviksi ennen haastattelutilannetta. Haastateltavat kertoivat jälkikäteen tämän auttaneen tilanteeseen valmistautumisessa ja mahdollisimman kattavien vastausten muodostamisessa.

Haastattelutilanteessa tutkijan tulee pyrkiä luomaan mahdollisimman luottamuksellinen ilmapiiri, jossa molemmat osapuolet pystyvät tarvittaessa tarkentamaan toisen ajatuksia ja kokevat tilanteen perustuvan vapaaseen keskusteluun. Mekaanista tai kuulustelua muistuttavaa haastattelutilannetta tulee välttää. (Puusa & Juuti, luku 6.) Haastattelut sujuivat luontevasti keskustelunomaisesti, jossa haastattelijä ohjasi keskustelua kysymysten mukaisesti. Sekä haastateltava että haastattelijä saivat mahdollisuuden tarkentaa toisen ajatuksia sekä esittää lisäkysymyksiä. Haastattelun kysymykset perustuivat tutkimuksen alaongelmiin, joita olivat haastateltavien sijoitustottumukset, sijoituskohteen valintaan vaikuttavat tekijät, sijoitustiedonhaku ja sosiaalisen median merkitys sijoituspäätöksentekoon.

Haastatteluiden jälkeen haastattelutallenteet litteroitiin, eli muunnettiin sanatarkaksi tekstiksi (Hirsjärvi & Hurme 2017, 138). Litterointien jälkeen aineisto järjesteltiin sisällönanalyysin avulla tiiviiseen ja selkeään muotoon. Hajanaisesta aineistosta luotiin selkeämpää ja mielekkäämpää pelkistämisen ja teemoittelun avulla. Tutkimukselle epäolennainen tieto karsittiin pois ja teemoittelun mukaisesti aineisto ryhmiteltiin eri aihepiirien mukaan yhtäläisyyksien löytämiseksi (Tuomi & Sarajärvi 2017, 4.1). Sisällönanalyysin tavoitteena on järjestää aineisto tulkintaa ja johtopäätöksiä varten (Puusa & Juuti, luku 9).

#### **4.4 Tutkimuksen tulokset**

Tutkimuksen haastattelu rakennettiin neljän alaongelman pohjalta, joiden tulokset esitellään seuraavissa luvuissa. Tuloksia elävöitettiin suorilla lainauksilla, joita muokattiin tarpeen tullen vähemmän puhekielisiksi. Hirsjärven ja Hurmeen (2017, 194) mukaan näin voi menetellä, jos lainauksen merkitys ei muutu.

Jokainen haastattelu aloitettiin kartoittamalla haastateltavan sijoitustottumuksia. Sijoitustavan ymmärtäminen luo pohjaa tutkimuksen muihin alaongelmiin ja muodostaa yleiskäsityksen siitä, miten haastateltavat sijoittavat, kuinka aktiivisesti ja mitä he sillä tavoittelevat. Tutkimuksen toisessa alaongelmassa syvennytään tarkemmin haastateltavien sijoituspäätöksiin vaikuttaviin tekijöihin. Kolmas ja viimeinen alanongelma keskittyvät puolestaan tiedonhakuun ja sosiaalisen median merkitykseen haastateltavien sijoituskäyttäytymisessä.

##### **4.4.1 Z-sukupolven sijoitustottumukset**

Ensimmäisellä alaongelmalla haluttiin luoda pehmeä aloitus haastattelulle sekä herätellä haastateltavien ajatuksia sijoittamisesta. Kaikki haastateltavat kertoivat sijoittavan joko osakkeisiin tai rahastoihin. Haastateltavista kuusi sijoitti molempiin. Osakkeiden tai rahastojen lisäksi kaksi haastateltavista sijoitti ETF-rahastoihin, kaksi virtuaalivaluuttoihin sekä yksi johdannaisiin ja yksi asuntoihin. Rahastosäästäjäistä lähes kaikki sijoittivat kuukausittaisella säästösopimuksella. Osakkeisiin



sijoittavat kertoivat sijoittavan suuremman summan kerrallaan madaltaakseen ostokustannuksia sekä ostavan uusia osakkeita oman rahatilanteen mukaan.

Kenelläkään haastateltavista ei ollut konkreettisesti laadittua sijoitussuunnitelmaa. Yleisesti kaikki haastateltavat pitivät suunnitelmallisuutta kuitenkin tärkeänä sijoittamisessa. Suunnitelmallisuuden koettiin tukevan motivaatiota ja tavoitteellisuutta. Lisäksi se koettiin tärkeänä pörssikurssien käännyessä laskuun, jolloin se muistuttaa rationaalisesta päätöksenteosta tunteiden sijaan. Sijoittamisella ja säästämällä haastateltavat tavoittelevat eniten taloudellisen turvaa ja eläkekassan kasvattamista. Sijoittamisen koettiin tuovan vapauden tunnetta ja valinnanvapautta elämään. Lähes kaikkien haastateltavien tavoitteena oli pitkäaikainen säästäminen eikä varojen realisointia koettu ajankohtaiseksi seuraaviin kymmeneen vuosiin.

”Kyllä mä koen, että se [suunnitelmallisuus] on ihan hyödyllistä ja että sijoittamisessa on joku tavoite mihin säästää. Varsinkin normaalille kaduntallaajalle on varmasti ihan hyvä, että se tuo motivaatiota säästämiseen, ettei tule vahingossa käytettyä kaikkia rahoja.” H7

”Kyllä se, minkä takia kaiken teen, on taloudellinen turva ja se, että mulla on vapaus valita. Jos olen vaikka työssä, josta en tykkää, voin ottaa tietoisin riskin ja jäädä hetkeksi työttömäksi ja tiedän, että pärjään. Ja parisuhteessa en ole taloudellisesti riippuvainen puolisoista tai jos suhde ei palvele, voin lähteä.” H2

#### 4.4.2 Sijoituspäätöksiin vaikuttavien tekijöiden kirjo on laaja

Sijoituskohteen valintaan vaikuttavat tekijät jakoivat haastateltavien välillä mielipiteitä. Toinen alaongelma koostui neljästä kysymyksestä, joista ensimmäisessä haastateltavat pääsivät kertomaan omin sanoin sijoituskohteen valintaan vaikuttavista tekijöistä. Kolme muuta kysymystä kartoittivat riskien, pankin tai muun rahalaitoksen tarjoaman neuvonnan ja maailmantilanteen merkitystä haastateltavien sijoituspäätöksentekoon.

Osakesäästämisen valinneet haastateltavat puolsivat osakesijoittamisen aktiivisuuden merkitystä. Osakevalinnoissa pääsee itse vaikuttamaan, sekä tukemaan yrityksiä, joiden kasvupotentiaaliin uskoo. Osakesijoittamisen hyvät tuotto-odotukset olivat kolmen osakkeisiin sijoittavan haastateltavan mukaan merkittävä tekijä sijoituskohteen valinnassa. Kahden haastateltavan mukaan maailmantilanteen ja uutisten seuraaminen on puolestaan mielenkiintoista osakkeiden kaupankäynnissä. Rahastosijoittamiseen päätyneet haastateltavat korostivat vastauksissaan rahastosäästämisen helppoutta, matalia kuluja ja otollista hajautusta. Kaksi haastateltavista kertoi uskovansa niiden hyvään tuottoon pitkällä aikavälillä.

”Rahastoissa on tosi hyvä se hajautus. Minulla ei ole osaamista eikä tällä hetkellä aikaa tai kiinnostusta perehtyä osaketunnuslukuihin eikä myöskään tarvittavaa pääomaa ja

riskinottokykyä. Rahastot on hyviä, kun niissä se riski on paljon pienempi suoriin osakeostoihin verrattaessa.” H4

Kahden haastateltavan sijoituskohteen valintaan on vaikuttanut merkittävästi perhe ja heiltä kumpuava asiantuntijuus. Sijoituskohde on valikoitunut joko suoraan huoltajien toimesta tai kohteen valintaan on vaikuttanut merkittävästi huoltajien elämäntapa ja esimerkki.

”Asuntosijoittaminen oli luontainen valinta, kun tietoa oli niin paljon taustalla ja siitä on oppinut paljon perheeltä. Rahastosijoittamaan aloitin, kun se oli helppoa. Koin, että ei tarvinnut kovin perehtyä etukäteen. Kuuntelin podcasteja ja avasin arvo-osuustilin.” H2

Sijoittamisen riskeillä on jonkin verran merkitystä haastateltavien sijoituspäätöksenteossa. Neljä haastateltavista kertoi ottavansa riskit huomioon valitsemalla täysin tai jonkin verran matalariskisiä sijoituskohteita salkkuunsa. Neljä haastateltavista puolestaan haluaa tiedostaen sijoittaa korkeariskisempiin sijoituskohteisiin korkeamman tuotto-odotuksen toivossa. Korkeariskisiä päätöksiä osa haastateltavista perusteli nuorella iällä ja kokeilunhalulla. Asuntosijoittamisessa riskit näkyvät tarkkana asunnon sijainnin punnitsemisessä ja taloyhtiön kunnon tarkastelussa.

”On niillä [riskit] merkitystä. Kyllä mä selkeästi ja tiedostetusti otan aika paljon riskiä tällä hetkellä, kun ei ole mitään niin suurta omaisuutta mitä sijoittaisi. Koen, että on järkevämpää nyt ottaa riskiä ja kokeilla vähän mitä tuolla tapahtuu ja miten pörssi käyttäytyy.” H9

Pankin sijoitusneuvonnalla ei ole lähes ollenkaan merkitystä haastateltavien sijoituspäätösten taustalla. Kaksi haastateltavista oli hyödyntänyt pankin tarjoamaa sijoitusneuvontaa, joista toinen koki sen hyödylliseksi. Sijoitusneuvonnalla ei juurikaan ollut merkitystä sijoituskohteen valintaan, mutta riskien ja hajauttamiseen liittyvät neuvot haastateltava koki kannattaviksi. Seitsemän haastateltavista ei kokenut pankin tai muun sijoituksia tarjoavan tahon vaikuttaneen heidän sijoituspäätöksiin millään tavalla. Kaksi haastateltavista kertoo kuitenkin luottavansa pankkien ja keskuspankkien välittämään viestintään liittyen talouden ja tulevaisuuden arviointiin sekä varoituksiin.

Kysyttäessä maailmantilanteen merkityksestä sijoituskäyttäytymisessä, huoli ja epätietoisuus paisuaa monien haastateltavien vastauksista. Talvella 2022 Venäjän aloittamien sotatoimien aiheuttama energiakriisi aiheuttaa huolta ja näkyy sijoitustuotteiden arvonlaskussa. Asuntosijoittajien talouteen kriisi vaikuttaa puolestaan korkojen nousuna ja lainahinnan kasvamisessa.

”Korkojen nousu jännittää tällä hetkellä, sillä kahdesta asunnosta sen verran velkaa. Jos ne [korot] alkaa tuosta nousemaan, niin en niitä vuokratuotoilla enää kuittaa. Tällöin joutuu itse laittamaan kuukausittain rahaa [vuokriin], mikä on suoraan pois omasta elintasosta. Se on todennäköisin, miten maailmantilanne tulee vaikuttamaan ja olen miettinytkin, että pitäisikö

vanhempi kämppä myydä pois, mutta ei ole oikein hyvä aika myydäkään. Fiksumpana olisin ottanut jonkin korkosuojauksen, mutta nyt ei enää auta.” H2

Yleisesti haastateltavat uskovat markkinoiden toimintaan, ja nousujen ja laskujen kuuluvan asiaan. Kaksi haastateltavista on realisoinut osakkeita maailmantilanteen aiheuttaman pörssikurssin syök-syn vuoksi. Toinen kertoo sen kuitenkin opettaneen pitämään jatkossa pään kylmänä ja näkevän nykyään tilanteen mahdollisuutena. Eräs haastateltavista kertoo myös hyödyntävän pörssilaskuja ostomahdollisuuksina.

”Enemmän ostopaikkoja mielestäni. Ei tarvitse huolestua liikoja [maailmantilanteesta], jos kehitys on kuitenkin indeksin mukaista eli vaihteluväli ei ole liian suuri sen indeksin ja sinun tuoton tai häviön välillä.” H7

#### **4.4.3 Tiedonhaku Z-sukupolven silmin**

Tutkimuksen kolmas alaongelma syventyi sijoitustiedonhakuun. Ensimmäisenä haastateltavia pyydettiin luettelemaan lähteitä, joita he hyödyntävät sijoittamiseen liittyvässä tiedon- ja sisällönhaussa sekä markkinoiden seuraamisessa. Lisäksi haastattelun osiossa haluttiin selvittää haastateltavien mielipiteitä luotettavasta tiedonhausta. Haastateltavien hyödyntämien lähteiden kirjo osoittautui laajaksi, ja toiset etsivät ja seurasivat sijoittamiseen liittyvää tietoa rutiininomaisemmin ja toiset kivat sen vähemmän tärkeäksi.

Valtaosa haastateltavien hyödyntämistä tiedonlähteistä olivat sosiaalisen median palveluja, joista suosituimmaksi osoittautuivat podcastit. Kahdeksan haastateltavista kuuntelee säännöllisesti sijoittamiseen liittyviä podcasteja, kuten Mimmit sijoittaa, Rahapodi, Nordean sijoituspodi sekä Sijoituskästi. Podcasteja kuuntelevista viisi kuuntelee Mimmit sijoittaa -podcastia säännöllisesti tai huomattessaan kiinnostavan jakson. Kaksi haastateltavaa mainitsi Mimmit sijoittaa -median julkaisevan myös ajankohtaista sisältöä Instagramiin, jonka kautta kokevat hyödylliseksi seurata talouteen koskevia aiheita.

Muista sosiaalisen median palveluista Twitteriä seurattiin toiseksi eniten. Palvelussa haastateltavat seuraavat pääosin tunnettuja analyttikkoja, jotka julkaisevat mielipidepäivityksiä. Twitteriä kertoi hyödyntävän tiedonlähteenä ja maailman seuraamiseen kolme haastateltavaa. Twitterin lisäksi sosiaalisen median palveluista Youtuben sijoittamiseen liittyviä kanavia kertoi seuraavansa yksi haastateltava ja talouteen erikoistuneita blogeja toinen. Eräs haastateltaviksi kertoi lukevan säännöllisesti Facebookin sijoitusryhmissä julkaistavaa sisältöä. Yksi haastateltavista kertoo seuraavansa analyysipalvelua Inderesiä ja toinen seuraa Instagramin kautta vaikuttajia sekä talousaiheisia tilejä.

Usea haastateltava kertoo lukevan säännöllisesti uutisia pysyäkseen ajan hermolla. Sen kerrotaan olevan merkittävää erityisesti osakesijoittamisessa, sillä uutisointi sekä yritysten omat tiedotukset korreloivat osakemarkkinoihin. Neljä haastateltavista kertoo lukevan Helsingin Sanomia, kaksi Kauppalehteä, kaksi Taloussanomaa ja yksi yhdysvaltalaisista talousuutisointiin keskittyvää The Wall Street Journalia. Osakesijoittamisen näkökulmasta yritysten omat tiedotuskanavat koettiin hyödylliseksi seurata yritysten uutisointia sekä yritysten verkkosivujen ja välittäjäalustojen kerrotaan kattavan hyödyllistä tietoa osakkeiden analysointia varten. Osavuosikatsaukset eli pörssinoteerattujen yritysten neljännesvuosittain julkaisemat raportit koettiin myös informatiivisiksi osakesijoittamisessa. Kaksi haastateltavista kertoo sijoituskirjallisuuden olevan heille informatiivinen tapa opiskella sijoittamisesta.



Kuva 4. Haastateltavien hyödyntämiä lähteitä sijoittamiseen koskevassa tiedonhaussa

Luotettavan tiedonhaun osalta haastateltavien mielipiteet olivat melko yhtenäisiä. Pankkien ja keskuspankkien julkaisemia uutisia ja sisältöä pidettiin yleisesti luotettavana ja uskottavana. Eräs haastateltava koki myös rahalaitosten tuottamat podcastit ja tieto-oppaat luottokelpoisiksi. Kolme haastateltavaa mainitsi kokevan sijoituskirjallisuuden luotettavaksi tiedonlähteeksi. Eräs haastateltavista perusteli tietokirjojen olevan tavallisesti tarkistettu usean asiantuntijan toimesta, joka lisää lähteen uskottavuutta. Yksi haastateltavista koki luotettavien lähteiden perustuvan asiantuntijuu-teen ja eräs haastateltava koki tietolähteen saamien palkintojen lisäävän lähteen uskottavuutta.

”Esimerkiksi vakiintuneet toimijat, kuten pankit ja finanssialan yritykset, mä koen aika luotettaviksi. Myös pitkäaikaiset, kuten ammattitaitoiset kirjailijat ja muuten sosiaalisen median vaikuttajat, jolla on dataa tai track recordia siitä, että ne tekevät luotettavaa ja laadukasta sisältöä. Tietenkään en ota vinkkejä vastaan, mutta inspiraatiota otan näistä kaikista.” H3

Eräs haastateltavista uskoo analytikkojen mielipiteiden olevan uskottavia, jos he ajavat taustalla myös omaa etua. Puolestaan jos mielipiteen taustalla on mainostaminen tai rahan tienäminen, ei analytikon mielipide ole objektiivinen. Eräs haastateltava muistuttaa yritysten omien tiedotuskanavien tärkeydestä. Analytikkojen mielipiteissä kannattaa haastateltavan mielestä muistaa ajan-kohtaisuus sekä tarkistaa yrityksiin liittyvät uutiset yritysten omista tiedotuksista.

”Mun mielestä kaikkialta kannattaa hakee tuommoista [sijoittamiseen kohdistuvaa] sisältöä, mutta pitää mukana olla aina mediakriittisyys. Voithan sä ottaa Tiktokistakin hyviä sijoitusvinkkejä vastaan, mutta sun pitää oikeasti tietää asioista ja olla kriittinen sen sisällön suhteen mitä luet, kuuntelet ja näet sieltä.” H7

Kolme haastateltavaa kertoo eri tiedonlähteiden antavan hyviä vinkkejä ja perspektiiviä omaan ajatteluun, mutta lähdekriittisyyden perusteella tietoa tulee analysoida myös itse. Eri tietolähteistä saatavat vinkit herättävät tavallisesti kiinnostusta haastateltavissa, joiden perusteella lähtevät selvittämään sijoituskohteesta lisää. Osakesijoittamisen osalta kaksi haastateltavaa kertoo etsivän tietoa muun muassa yrityksen omilta verkkosivuilta ja välittäjän kuten rahalaitoksen tarjoamia tietoja sijoituskohteesta.

Epäluotettavat lähteet jakavat haastateltavien keskuudessa mielipiteitä. Haastateltavat kertovat yleisesti epäluotettavan lähteen olevan tunnistettavissa epämääräisestä ulkoasusta, epäammattimaisista termeistä, liiallisesta mainonnasta, ja jonka sisältö perustuu asiakkaiden hankkimiseen. Yksi haastateltavista kertoo epäilyksensä heräävän, kun joku kuulostaa liian hyvältä ollakseen totta. Eräs haastateltava puolestaan muistuttaa, että uutiset kannattaa tarkastaa vähintään kahdesta eri uutiskanavasta.

”Toimijat, jotka tarjoavat tosi helppoja tuottoja ja joiden sisältö painottuu enemmänkin asiakkaiden hankkimiseen, [sivustolla] on hirveesti mainoksia tai vaikuttaa vähän ulkoasullisesti epämääräiseltä, niin tällaisia pyrin välttämään.” H3

Neljä haastateltavaa ei luota sijoitusryhmien tai keskustelualustojen kommentointiin. Keskeistä alustoilla on se, että kuka tahansa pystyy taustasta riippumatta kommentoida ja luoda keskustelunaloituksia. Erään haastateltavan mielestä keskustelupalstoilla myös paisutellaan ja kärjistetään mielipiteitä. Yksi haastateltavista myös pohtii, ettei läheisten kommentointiinkaan kannata uskoa sokeasti, vaikka heillä olisi taustaa taloudesta ja sijoittamisesta. Hänen mielestään on aina tärkeää tukeutua faktatietoon mielipiteen sijasta.

”Kaikki kommenttipalstat kuten Jodelin sijoittajat ja sijoituskerho Facebookissa ei perustu tietämykseen vaan mielipiteeseen, ja siellä tykätään myös kärjittää asioita tarkoituksella. Sieltä

löytyy kaikista virheellisemmät asiat. Mutta kyllä myöskin Nordean talousekonomisti Helsingin Sanomissakin voi myös sanoa jotakin virheellistä eikä heilläkään sitä kristallipalloa oo.” H4

”Kaikissa keskusteluryhmissä tuntuu paljolti siltä, että joku haluaa olla päivän sijoittaja ja esittää oman eksperttimielipiteen, joka voi olla täysin väärä. Facebookissa tulee tosi usein vastaan postauksia, että kannattaisko ostaa esimerkiksi Nokian osaketta ja sieltä tulee kolme sijoittajaa ja yksi vegaani, kenen mielestä tulisi sijoittaa tähän tai ei, johon ei ole mitään perusteita. Keskustelupalstoihin ei oo luottamista. Niistäkin pitää sitten kaivella ne fiksut tyypit, mutta ne pitää juurikin löytää.” H5

Kaikki haastateltavat olivat joskus törmänneet täysin virheelliseen tai harhaanjohtavaan sisältöön, ja jokainen oli törmännyt siihen jossakin sosiaalisen median kanavassa. Kolme haastateltavista muistaa nähneensä virheellistä sisältöä Facebookissa mainonnan tai sijoitusryhmän välityksellä, yksi Youtubessa ja yksi yleisesti keskustelupalstoilla. Sisältö on tunnistettu virheelliseksi perusteetomista sijoitusvinkkien, mainonnan tai tuotteen kaupittelun perusteella. Kahta haastateltavaa ollaan lähestytty Instagramin tai sähköpostin välityksellä tarkoituksena myydä sijoitustuotetta tai houkutella mukaan tapahtumaan. Yksi haastateltavista kertoi nuorten naisten keskuudessa yleistyneen varsinkin TikTokissa treidaamisen eli lyhyeksi myynnin hehkuttaminen. Sisällöllä myydään mielikuvaa nopeasta rikastumisesta ja yrittäjyydestä.

”Lähiaikoina Tiktokissa on yleistyny tosi paljon toi ”hustler beibs” -kulttuuri, et yritetään varsinkin naisille kertoa, että treidaamalla sun ei tarvitse enää ikinä tehdä töitä. Et kun sä vaan istut koneella, ja juot vähän kahvia ja treidaat sinne sun tänne, niin sä saat järkyttäviä tuottoja. Ja sehän ei mee näin. Heillä ei oo harvoin yhtään mitään tietoa siitä, et mitä on sijoittaminen. Nii ne mä nään kyllä tosi valheellisena tietona, ja että siinä olis mitään todenmukaista.” H8

#### 4.4.4 Sosiaalinen media inspiroi

Sosiaalisen median palveluista kysyttäessä kävi ilmi, että jokainen haastateltava on joskus kuluttanut sijoittamiseen liittyvää sisältöä sosiaalisessa mediassa. Viisi haastateltavaa seuraa säännöllisesti, joko päivittäin tai viikoittain sijoittamiseen tai markkinoihin liittyvää sisältöä sosiaalisen median alustoilla ja neljä epäsäännöllisesti, eli harvemmin kuin viikoittain. Viimeisen alaongelman kohdalla haluttiin selvittää, onko sosiaalisella medialla merkitystä haastateltavien sijoituspäätöksiin, kehittääkö sosiaalinen media heitä sijoittajina sekä ovatko haastateltavat tehneet sosiaalisen median perusteella sijoitustoimeksiantoja ja ovatko ne aiheuttaneet heille rahallisia tappioita.

Jokainen haastateltava uskoo sosiaalisessa mediassa olevan joitakin hyviä puolia, jotka kehittävät tai muistuttavat heitä sijoittamisesta. Kolme haastateltavaa kertoo sosiaalisen median avulla pysyvän ajan hermolla aktiivisen uutisoinnin avulla. Sosiaalinen media mahdollistaa nopean tiedonvälityksen, joka nähtiin tärkeäksi erityisesti aktiivisessa osakesijoittamisessa, jossa uutisointi vaikuttaa

osakemarkkinoihin. Kolme haastateltavaa mainitsee sosiaalisen median alustoilta näkevän eri sijoittajien näkemyksiä, mielipiteitä ja vinkkejä, joista saa perspektiiviä ja inspiraatiota omaan ajatteluun.

”Joo, kyllä mä uskon vahvasti, että [sosiaalisesta mediasta] on hyötyä, just saa monipuolista ja erilaista näkemystä omaan tietämykseen ja samalla kuulee ajankuvaa ja markkinoita, että mitä maailmassa tapahtuu ja mitä kannattaisi seurata. Niistä saa hyvää koppia itsellekin.” H3

Viisi haastateltavaa kertoo sosiaalisen median kehittäneen heitä sijoittajina oppimismielessä. Sosiaalisen median kerrotaan olevan matalan kynnyksen päässä, kun etsii tietoa tai haluaa oppia jostakin sijoittamisen osa-alueesta. Haastateltavat mainitsevat oppineen uutta esimerkiksi osakesäästötilistä sen lanseerattua Suomeen sekä analysoinnista ja tunnusluvuista.

”Kyllä mä koen, että on somessa on paljon hyviä puolia. Itseasiassa ilman sosiaalista mediaa en olisi varmaan ikinä lähtenytkään sijoittamaan. Se, että tulee sitä sisältöä vaikka ei vaikuttaisikaan päätöksiin niin jollain tavalla muistuttaa sijoittamisesta. Kun siellä on niitä inspiroivia tarinoita ja hyviä aloituksia, minne kannattaisi lähteä sijoittamaan, niin sieltä saa hyviä vinkkejä lähteä tutkimaan asioita.” H4

Sosiaalisella medialla on ollut merkitystä myös sijoittamisen aloittamisessa. Kaksi haastateltavaa kertoo tulleen tietoiseksi sijoittamisesta sosiaalisessa mediassa käydyn keskustelun perusteella, ja kiinnostuneen aiheesta. Kaksi haastateltavaa puolestaan kertoo välittäjäalustan valikoituneen suoraan sosiaalisesta mediasta esiin tulleiden suositteluiden perusteella.

”En olisi osannut tai uskaltanut lähteä sijoittamaan, ellei mulla olisi ollut Mimmit sijoittaa podcastia mun tukena. Semmoinen virtuaalinen henkinen tuki oli siinä tukena.” H6

Kuusi haastateltavista kertoo mielenkiintonsa heränneen jostakin sijoituskohteesta sosiaalisen median välityksellä, johon on lopulta päätyneet sijoittamaan. Yhteistä jokaisen kertomalla on se, että sijoituskohteeseen ei olla sijoitettu suoraan sosiaalisen median kautta saaman vinkin perusteella, vaan kohteeseen on tutustuttu itse lisää ja etsitty tietoa monesta lähteestä. Kaksi haastateltavista kokee, ettei sosiaalisella medialla ole ollut suoraan merkitystä heidän sijoituspäätöksiinsä.

”On näitä keissejä muutamia ollut. Yleensä siinä kuitenkin kestää pieni aika, kun ite pohtii ja arvioitelee, että voisko olla hyvä, mutta ihan pelkän some sisältöjen perusteella oon sijoittanut useempaankin kohteeseen. Tietenkin itse sitten arvioinut sitä kohdetta eikä mennyt suoraan ostamaan jonkun yhden tahon suosituksesta.” H3

”Itse oon kiinnostunut hajautetuista rahastosta, joissa on pienet kulut, niin kyllä oon poiminut sijoitusryhmien kautta rahastoja, jotka on tullut siellä paljon esille ja lähtenyt niitä tutkimaan ja

sitten sijoittanutkin niihin. Niin kyllä sillä on ollut tosi iso merkitys, että sitä kautta on saanut tietoa.” H4

Neljä haastateltavaa mainitsi haastattelun aikana olevan vahvasti tietoinen lähdekriittistä ja sosiaalisessa mediassa liikkuvasta disinformaatiosta. Haastateltavat kokivat tunnistavansa virheellisen tiedon helposti ja olevan tottuneen tarkistamaan tietoa monesta eri lähteestä.

”Se [sosiaalinen media] on herättänyt kiinnostusta sijoituskohteita kohtaan ja sit itse tehnyt lopullisen tiedon etsinnän ja analysoinnin siitä, että kannattaako [sijoittaa] vai ei. Et ei suoraan sosiaalisen median perusteella. Et just se, että osaa olla lähdekriittinen siitä, että kuka sanoo mitä sanoo.” H1

Sosiaalinen media ei ole aiheuttanut harhaanjohtavan tai virheellisen sisällön vuoksi kenellekään haastateltavista rahallisia tappioita. Yksi haastateltavista kertoo sosiaalisen median perusteella sijoittaneen riskiseen sijoituskohteeseen, joka paljastui myöhemmin tappiolliseksi. Haastateltava oli kuitenkin tietoinen kohteen riskeistä, ja halusi kokeilla sijoittamista kohteeseen kokeilunhalusta. Eräs haastateltava kertoi myös odottamattomien uutisten aiheuttaneen tappioita aktiivisessa osakesijoittamisessa, sillä ei ollut kerennyt reagoimaan tarpeeksi nopeasti uutisten aiheuttamaan osakelaskuun.

#### 4.5 Yhteenveto

Haastattelun ensimmäisen alaongelman tarkoituksena oli muodostaa yleiskäsitys haastateltavien sijoitustottumuksista. Haastattelut osoittivat, että rahasto- ja osakesijoittaminen ovat haastateltavien suosituimmat kohteet sijoittaa varallisuutta, joka on yhtenäisessä linjassa myös tietoperustassa esitellyn Suomen Pankin (2022) teettämän tutkimuksen kanssa. Jokainen haastateltava sijoitti joko osakkeisiin tai rahastoihin, jonka lisäksi kaksi haastateltavista sijoitti ETF-rahastoihin, kaksi virtuaalivaluuttoihin sekä yksi johdannaisiin ja yksi asuntoihin. Kyseisiä sijoituskohteita esiteltiin myös tietoperustassa suosituimpien sijoituskohteiden joukossa. Rahastosijoittajista jokainen kertoi säästävänsä säännöllisesti rahastosäästösopimuksella. Osakkeisiin sijoittavat puolestaan kertoivat sijoittavansa uusiin osakkeisiin oman rahatilanteen mukaan sekä suuremmalla summalla kerrallaan säästyäkseen liiallisilta kuluilta. Suunnitelmallisuus koettiin yleisesti tärkeänä sijoittamisessa, sillä sen koettiin tukevan motivaatiota ja tavoitteellisuutta. Tämä tukee tietoperustaa, sillä myös Makkosen (2021, 20) mukaan suunnitelmallisuus on yksi oleellisimmista elementeistä sijoittamisessa menestymisessä. Lähes jokainen haastateltava kertoi sijoittavansa pitkällä aikavälillä. Sijoittamisella ja säästämällä haastateltavat tavoittelevat eniten taloudellista turvaa ja eläkevarojen kasvattamista. Jokaisella haastateltavalla oli jokin syy sijoittamiselle, mikä kulkee käsi kädessä Makkosen (2021, 20) ”miksi sijoitan” -teorian kanssa. Pitkäjänteisessä sijoittamisessa onnistuminen vaatii taustalla olevan tiedostetun ja selkeän syyn.



Haastattelun toisessa alaongelmassa syvennyttiin haastateltavien sijoituskohteen valintaan vaikuttaviin tekijöihin. Osakesijoittaminen oli yleisesti valikoitunut haastateltavien sijoituskohteeksi sen aktiivisuuden ja tuottopotentiaalin vuoksi. Tämä puoltaa teoriaa, sillä Makkosen (2021, 7) mukaan osakesijoittaminen vaatii sijoittajalta enemmän vaivaa ja ajankäyttöä. Rahastosijoittamiseen päätyneet korostivat puolestaan rahastojen helppoutta, matalia kuluja sekä otollista hajautusta. Tämä tukee myös teoriaa, sillä rahastosijoittamista pidetään osakesijoittamiseen verraten yksinkertaisempänä, sillä rahastosijoittajan puolesta sijoitusrahastoa hoitaa salkunhoitaja (Nasdaq 2021, 23-24). Kahden haastateltavan kohdalla merkittävä tekijä sijoituskohteen valinnan taustalla on ollut vanhemmat, joiden puolesta sijoituskohte on valikoitunut joko kokonaan tai valintaan on vaikuttanut merkittävästi heiltä kumpuava esimerkki ja asiantuntijuus. Pankin tai muun sijoituksia tarjoavan tahon sijoitusneuvonnan ainoastaan yksi haastateltava koki hyödylliseksi riskien ja hajauttamiseen liittyvän katsauksen näkökulmasta. Tämä tukee teoriaa, sillä Tuppuraisen (2018) mukaan uudet sukupolvet tarvitsevat pankin neuvontaa yhä vähemmän, ja ovat sen sijaan halukkaita etsimään itse tietoa verkosta.

Riskien huomioiminen sijoituspäätöksissä jakoi haastateltavien mielipiteet kahteen osaan. Noin puolet valitsivat tietoisesti korkeariskisiä sijoituskohteita korkeamman tuotto-odotuksen toivossa. Puolet taas ottivat riskit huomioon valitsemalla salkkuunsa kokonaan tai osittain matalariskisiä sijoitustuotteita. Tämä puoltaa teoriaa, sillä lähteiden mukaan tuotto ja riski kulkevat käsi kädessä. Mitä enemmän sijoittaja uskaltaa ottaa riskejä, sitä suurempia tuottoja on mahdollisuus saavuttaa (Nasdaq 2021, 69). Jokaisen sijoittajan on myös itse tunnettava oma riskinotto-kykynsä. Kysyttäessä maailmantilanteen merkityksestä sijoituspäätöksentekoon moni kertoi vuoden 2022 energiakriisin aiheuttavan huolta ja epätietoisuutta. Yleisesti haastateltavat uskovat kuitenkin markkinoiden toimintaan, ja nousu- ja laskukausien kuuluvan sijoittamiseen.

Haastattelun kolmannen alaongelman avulla haluttiin selvittää haastateltavien käyttämiä tiedonlähteitä sijoitustiedonhaussa ja markkinoiden seuraamisessa. Valtaosa haastateltavien hyödyntämistä tiedonlähteistä olivat sosiaalisen median palveluja, joista suosituimmaksi osoittautuivat podcastit. Lisäksi usea haastateltava kertoi lukevansa säännöllisesti uutisia Helsingin Sanomista, Kauppalehdestä ja Taloussanomista. Sijoittamiseen liittyvää sisältöä seurattiin myös vaikuttajien ja analyytikkojen välityksellä Twitteristä, Instagramista, Facebookin sijoitusryhmistä, Youtubesta ja analyysipalvelu Inderesistä. Myös Ebrandin (2022) tuottamassa tutkimuksessa kerrotaan Youtuben, Instagramin sekä Spotifyn kuuluvan nuorten suosituimpiin some-kanaviin ja tiedonhaun olevan yksi merkittävimmistä syistä käyttää sosiaalisen median palveluita. Muutama haastateltava kertoi opiskelevan satunnaisesti sijoittamisesta sijoituskirjallisuudesta.

Luotettavien tiedonlähteiden osalta haastateltavien mielipiteet olivat melko yhtenäisiä. Keskuspankkien ja rahalaitosten julkaisemia uutisia ja sisältöä pidettiin luotettavana ja uskottavana. Luotettavat lähteet perustuivat yleisesti haastateltavien mielestä asiantuntijuuteen. Epäluotettavan lähteen kerrottiin olevan tunnistettavissa epäammattimaisesta ulkoasusta, virheellisestä termistöstä sekä liiallisesta mainonnasta. Kaikki haastateltavat olivat joskus törmänneet täysin virheelliseen ja harhaanjohtavaan sisältöön sosiaalisessa mediassa. Eniten tällaista sisältöä löytyy haastateltavien mukaan eri keskustelualustoilta.

Haastattelun viimeisessä alaongelmassa selvitettiin sosiaalisen median merkitystä haastateltavien sijoituspäätöksenteossa. Haastatteluissa kävi ilmi, että sosiaalisella medially on ollut merkitystä valtaosan haastateltavan sijoituspäätöksiin jollakin tavalla. Sosiaalisen median sisällön perusteella haastateltavat ovat löytäneet inspiraatiota potentiaalsiin sijoituskohteisiin, välittäjäalustoihin ja sijoittamisen aloittamiseen. Tietoperustan valossa voidaan sanoa osan Z-sukupolven edustajien hyödyntävän sosiaalista sijoittamista, eli etsivän vertaisarvioiteja ja toisten sijoittajien suosituksia sosiaalisesta mediasta. Jokainen sosiaalisen median perusteella sijoittanut kertoi kuitenkin tutustuneen sijoituskohteeseen tarkemmin ennen toimeksiannon tekoa, mikä kertoo Z-sukupolven edustajien valveutuneisuudesta lähdekritiikkiä kohtaan. Myöskään harhaanjohtava sisältö ei ole aiheuttanut haastateltaville rahallisia tappioita, vaikka jokainen oli törmännyt tällaiseen sisältöön jossakin muodossa sosiaalisessa mediassa.

Yleisesti haastateltavien mielipide oli, että sosiaalinen media toimii inspiraation välittäjänä, josta on mahdollista poimia sijoittamiseen liittyviä vinkkejä ja etsiä tietoa. Myös Tuppuraisen (2018) mukaan sijoitustiedon saatavuus on sosiaalisen median kasvun myötä siirtynyt enemmän mediataloilta mielipidevaikuttajille ja asiantuntijoille. Tietoon tulee kuitenkin haastateltavien mukaan perehtyä itse lisää useampien lähteiden toimesta, ja tehdä viimekädessä sijoituspäätökset oman harkinnan mukaan.

## 5 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten Z-sukupolvi sijoittaa ja mitkä tekijät vaikuttavat heidän sijoituspäätöksiinsä. Lisäksi opinnäytetyön avulla haluttiin selvittää, millainen merkitys sosiaalisella medially on sijoituspäätöksentekoon ja mitä sosiaalisen median palveluita Z-sukupolvi hyödyntää tiedonhaussa. Tutkimuksen pääongelmana olikin, mitkä tekijät vaikuttavat Z-sukupolven sijoituspäätöksiin ja millainen vaikutus sosiaalisella medially on päätöksentekoon. Opinnäytetyöllä haluttiin luoda ajankohtaista tietoa Z-sukupolven sijoitustottumuksista sekä madaltaa kynnystä hankalaksi mielletyn aiheen pariin.

Tässä luvussa tarkistellaan tutkimuksen tuloksia työn tietoperustan valossa, arvioidaan tutkimusta luotettavuuden ja eettisyyden näkökulmasta sekä esitellään johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset. Vaikka tutkimuksen otanta on varsin pieni kaikista Z-sukupolven edustajista, tutkimuksen tuloksissa puhutaan viitaten Z-sukupolveen. Lopuksi pohditaan omaa oppimista ja opinnäytetyöprosessin onnistumista.

### 5.1 Tulosten tarkastelu

Tutkimuksen ensimmäisen alaongelman avulla pyrittiin selvittämään, millaiset ovat Z-sukupolven sijoitustottumukset. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että Z-sukupolven edustajien suosituimmat sijoituskohteet ovat osakkeet ja rahastot. Uusia osakkeita haastateltavat ostavat oman rahatilanteen mukaan ja rahastoihin säästäminen on automatisoitu jonkinlaisen säännöllisen sopimuksen, kuten kuukausisäästösopimuksen avulla. Tulokset ovat yhtenäisessä linjassa Suomen Pankin (2022) tutkimuksen kanssa, jossa todettiin osake- ja rahastosijoittamisen olevan myös yleisesti suomalaisten suosituimpien sijoituskohteiden joukossa. Z-sukupolven edustajat tiedostavat myös kaupankäyntikulujen merkityksen osakesijoittamiseen välttämällä osakkeiden ostotoimeksiantoja useassa pienessä erässä. Lähteiden mukaan suuret kaupankäyntikulut vaikuttavat helposti negatiivisesti sijoituksen lopulliseen tuottoon (Pörssisäätiö 2017, 10-11).

Z-sukupolven edustajat tavoittelevat sijoittamisella taloudellista vapautta ja eläkekassan kasvattamista, ja lähes jokainen haastateltava kertoi säästävänsä pitkällä aikavälillä. Jokaisella haastateltavasta oli kerrottavana vähintään yksi motivaatiotekijä sijoittamiselleen, joka myös työn tietoperustan mukaan on tärkeää. Sijoittamisen tarkoituksella on Makkosen (2021, 20) mukaan merkittävä vaikutus sijoitushorisonttiin ja varallisuuden kasvattamisessa onnistumiseen. Jokaisen sijoittajan on selvitettävä oma taustalla oleva syyperä sijoittamiselle.

Toisena tutkimuksen alaongelmana tutkittiin, mitkä tekijät vaikuttavat Z-sukupolven sijoituspäätöksiin. Haastatteluissa ilmeni, että osakesijoittamisen valinneet Z-sukupolven edustajat pitävät

osakesijoittamisen aktiivisuudesta ja uskovat osakkeiden tuottopotentiaaliin. Rahastoihin sijoittavat haastateltavat puolestaan arvostivat rahastosijoittamisen helppoutta, matalia kuluja ja hajautusta. Tulokset tukevat tietoperustaa, jossa kerrottiin rahastosijoittamisen olevan yksinkertaisempaa osakesijoittamiseen verraten, joka ei vaadi sijoittajaa seuraamaan aktiivisesti markkinoita niin tahtoesaan (Nasdaq 2021, 23-24). Lähteet puoltavat myös sitä, että osakesijoittaminen vaatii sijoittajalta aktiivisuutta yhtiöiden tarkastelua ja markkinoiden seuraamista kohtaan. Osakkeiden arvoa heiluttavat lyhyellä aikavälillä kysyntä ja tarjonta, johon vaikuttavat yhtiöön liittyvät uutiset ja huhut. Pitkällä aikavälillä osakkeiden hintakehitykseen vaikuttavat puolestaan yhtiöiden osingonmaksu ja yleinen taloudellinen tilanne. (Pörssisäätiö 2017, 13.)

Z-sukupolven edustajat huomioivat riskit sijoituskohteiden valinnassa. Noin puolet haastateltavista kertoivat valitsevansa matalariskisiä sijoituskohteita, kuten rahastoja salkkuunsa suojautuakseen riskeiltä. Opinnäytetyön teoriaosuus tukee haastateltavien ajatuksia, sillä sijoitusrahastolaki (213/2019) kieltää salkunhoitajaa sijoittamasta yli kymmentä prosenttia saman liikkeenlaskijan arvopapereihin. Rahastosijoittamisessa sijoittaja pääsee myös tavallisesti nauttimaan ajallisen hajauttamisen eduista, sillä kuukausittain rahastoihin säästävä sijoittaja kasvattaa salkkuaan niin markkinoiden hyvinä kuin kehnoina aikoina (Pörssisäätiö 2017, 29-31). Puolet haastateltavista kertoivat puolestaan sijoittavansa korkeariskisiin sijoituskohteisiin suuremman tuottopotentiaalini toivossa. Myös lähteiden valossa sijoittajan on mahdollisuus päästä suurempiin tuottoihin, mitä enemmän riskejä sijoittaja uskaltaa ottaa (Nasdaq 2021, 69). Makkosen (2021, 20-21) sekä Kallunkin, Martikaisen ja Niemelän (2019, 26) mukaan sijoittaja kestää enemmän riskiä, jos sijoitushorisontti on pitkä. Z-sukupolvi on vuosien 1996-2012 aikana syntynyt sukupolvi, jolla on edessään kymmeniä vuosia aikaa kasvattaa varallisuuttaan näin tahtoessaan. Myös osa Z-sukupolven edustajista perusteli korkeariskisiä sijoituspäätöksiään nuorella iällä ja kokeilunhalulla.

Pankin tai muun sijoituksia tarjoavan tahon neuvonta ei vaikuta valtaosan Z-sukupolven edustajien sijoituspäätöksiin. Tämä tukee tietoperustaa, jonka mukaan uudet sukupolvet haluavat pankkien asiantuntijoiden sijoitusneuvonnan sijasta opiskella sijoittamisesta itse ja etsiä siihen liittyvää tietoa internetistä. Pankkien sijoituspalvelujen ominaisuudet ja ehdot tulevat olla myös ymmärrettävästi saatavilla rahalaitoksen verkkopalveluissa. (Tuppurainen 2018.) Usea haastateltava kertoi kuitenkin luottavansa keskuspankkien ja pankkien tiedotuskanaviin ja julkaisemaan sisältöön ja uutisointiin. Tutkimustuloksista voidaan siis päätellä, että rahalaitosten on kannattavaa tavoitella nuoria sosiaalisen median kanavissa ja keskittyä julkaisemaan tietoa verkossa.

Kolmantena tutkimuksen alaongelmana oli selvittää, millaisia tiedonlähteitä Z-sukupolvi hyödyntää sijoitustiedonhaussa. Valtaosa Z-sukupolven edustajista kertoi hyödyntävänsä sosiaalisen median kanavia tiedonhaussa ja markkinoiden seuraamisessa. Tulokset tukevat tietoperustaa, jossa

kerrottiin Z-sukupolven olevan ensimmäinen täysin elektroniikan ja teknologian ympäröimänä kasvanut sukupolvi, joka etsii uutta tietoa mieluiten verkosta ja sosiaalisesta mediasta (Dorsey & Villa 2020). Myös Tuppuraisen (2018) mukaan sijoitustiedon saatavuus on sosiaalisen median kasvun myötä lisääntynyt ja siirtynyt perinteisten lähteiden sijasta sosiaaliseen median kanaviin. Osa haastateltavista kertoi hyödyntävänsä myös sijoituskirjallisuutta opiskeluun, jota usea haastateltava piti luotettavana tiedonlähteenä. Yleisesti Z-sukupolven edustajat olivat sitä mieltä, että asiantuntijoiden tuottama sisältö, kuten rahalaitosten ylläpitämät podcastit, tietokirjat sekä yrityksen omat verkkosivut ovat luotettavia kanavia sijoittamiseen liittyen. Wikforssin (2020, luku 6) mukaan tietolähdeä voidaankin tarkastella useasta näkökulmasta, kuten lähteen tyyppin, tarkoituksen, aitouden ja vakiintumisen perspektiivistä.

Neljännän alaongelman tarkoituksena oli tutkia, millainen merkitys sosiaalisella medially on Z-sukupolven sijoituspäätöksentekoon. Tutkimus osoitti, että jokainen Z-sukupolven edustajista on joskus kuluttanut sijoittamiseen liittyvää sisältöä sosiaalisessa mediassa ja valtaosa uskoo sen jollain tavalla vaikuttaneen heidän sijoituskäyttäytymiseen. Yli puolet haastateltavista kertoivat tehneen sosiaalisen median perusteella yhden tai useamman sijoitustoimeksiannon. Tutkimustulokset tukevat tietoperustaa, sillä myös Tuppuraisen (2018) mukaan sijoitustietoa etsitään ja siitä saadaan vaikutteita alan mielipidevaikuttajien blogeista, analyysiyhtiöiden verkkosisällöistä sekä muista sosiaalisen median kanavista. Yhteistä Z-sukupolven kertomalla on kuitenkin se, että sijoituskohteeseen on tutustuttu lisää oman tiedonhaun avulla, eikä sijoituskohteeseen olla sijoitettu suoraan saadun vinkin perusteella. Työn teoriaosuus tukee haastateltavien kantaa, sillä Wikforssin (2020, luku 6) mukaan lähdekriittisyyden puolesta on tärkeää tarkastella tietoa useista toisistaan riippumattomista lähteistä. Myös Finanssivalvonta muistuttaa kiinnittää huomiota mielipidevaikuttajien motiiveihin ja keskustelijoiden asiantuntemukseen.

## 5.2 Tutkimuksen luotettavuus

Hyvään tutkimuskäytäntöön kuuluu olennaisena osana tutkimuksen luotettavuuden arviointi. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta arvioidaan tutkimuksessa käytettyjen laadullisten menetelmien avulla sekä huomioidaan tulkintojen jäljitettävyyttä. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden tarkasteluun ei voida soveltaa objektiivisia tai määrällisiä mittareita, jonka vuoksi tutkijan tulee esittää perusteet, joiden mukaan tutkimusta voidaan pitää luotettavana. Luotettavat tutkimustulokset ovat riippumattomia epäolennaisista tai satunnaisista tekijöistä. (Puusa, Juuti & Aaltio 2020, luku 11.)

Tutkimuskohde valikoitui luonnollisesti tutkijan omasta mielenkiinnosta sijoittamista ja säästämistä kohtaan. Tutkijalla oli tämän vuoksi esitietoa tutkimuksen viitekehystä työkokemuksen ja

harrastuneisuuden kautta. Puusan, Juutin ja Aaltion (2020, luku 11) mukaan tutkijan huolellinen perehtyminen kohdeilmiöön parantaa tutkimuksen yhteneväisyyttä ja luotettavuutta.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä valikoitui tarkoin vastaamaan tutkittavaa ilmiötä. Tutkimuksen haluttiin numeeristen tulosten sijasta kuvastavan haastateltavien käsityksiä, mielipiteitä ja kokemusmaailmaa. Haastattelut mahdollistivat autenttisen vuorovaikutuksen tutkijan ja haastateltavien välillä. Teemahaastatteluiden avulla saatiin arvokasta tietoa viitekehyksen ympärille ja pystyttiin huomioimaan erilaisia näkökulmia, jotka lisäävät tutkimuksen luotettavuutta (Puusa, Juuti & Aaltio 2020, luku 11). Sekä tutkija, että haastateltava tarkensivat tarvittaessa toisen puheenvuoroa, jotta vastauksista saatiin poistettua ylimääräinen tulkinnanvara. Tutkija pyrki myös mahdollisimman puolueettomaan asemaan tutkimuksen haastattelutilanteissa. Tutkija ei johdatellut keskusteluja haluaansa suuntaan tai yrittänyt vaikuttaa haastateltavien mielipiteisiin. Tutkija huomioi puolueettomuuden kannalta myös sen, ettei tietoa suodatettu oman iän, sukupuolen, poliittisen kannan, uskonnon, kansalaisuuden tai muun vastaavan tekijän mukaan (Tuomi & Sarajärvi 2017, 6.2).

Haastatteluiden luotettavuutta lisäsi keskusteluiden laadukas tallentaminen ja litterointi (Hirsjärvi & Hurme 2015, 185). Tutkimustulosten esittelyyn sisällytettiin haastateltavien suoria lainauksia, jotta lukijan on helpompi seurata päättelyketjun etenemistä. Opinnäytetyössä kuvattiin myös haastattelutilanne ja -ympäristö, jotka lisäävät osaltaan tutkimuksen luotettavuutta (Puusa, Juuti & Aaltio 2020, luku 11). Tutkimustulokset ovat myös Tuomen ja Sarajärven (2017, luku 6.2) mukaan ymmärrettävimpiä, kun tutkija antaa lukijalle riittävästi tietoa siitä, miten tutkimus on tehty.

Laadullisen tutkimuksen alussa voi olla hankalaa tehdä pitävää arvioita siitä, kuinka paljon aineistoa tutkimukseen tarvitaan (Puuta, Juuti & Aaltio 2020, luku 11). Tämän tutkimuksen osalta aineiston riittävyttä arvioitiin saturaation avulla. Tietyn määrän jälkeen haastattelut alkoivat saturoitua, eli haastateltavien vastauksissa alkoivat toistua samankaltaiset vastaukset (Hirsjärvi & Hurme 2015, 60). Yhdeksän haastattelun jälkeen aineiston määrään voitiin pitää saturaation näkökulmasta riittävänä. Tutkimuksen pieni otanta heikentää osaltaan kuitenkin yleisvaliditeettia. Tutkimukseen osallistuneiden haastateltavien mielipiteet eivät välttämättä kohtaa koko Z-sukupolven näkemyksiä. Opinnäytetyössä halutaan painottaa sitä, että tutkimuksessa esitellään valittujen haastateltavien näkemyksiä aiheesta. Haastatteluihin osallistuneiden taustaa yhdistivät korkeakouluopinnot sekä osaa finanssialalla työskentely, jotka vaikuttavat osaltaan tutkimustuloksiin. Kaupallisella alalla tietyillä opinnoilla ja ryhmäpaineella saattaa olla vaikutusta sijoittamisen suosioon. Tutkimukseen haluttiin kuitenkin haastatella Z-sukupolven edustajia, joilla oli kokemusta ja tietotaitoa sijoittamisesta, jotta näkökulmien kirjo olisi mahdollisimman rikas ja kattava. Iän ja sukupuolen mukaan tutkimukseen pyrittiin valitsemaan eritaustaisia henkilöitä. Haastatteluihin valittiin myös henkilöitä tutkijan oman tuttavapiiriin ulkopuolelta. Puuta, Juutin ja Aaltion (2020, luku 11) mukaan

tutkimuksen laatuun vaikuttaa tutkijan kyky valita toimiva kohdejoukko, joka vastaa tutkimuksen kysymyksenasettelua.

Opinnäytetyössä hyödynnettiin monipuolisesti lähteitä, joiden painotus kohdistettiin primäärilähteisiin sekä yleisesti laadukkaisiin lähteisiin. Tietoperustassa viitattiin myös sijoittamiseen liittyviin lakeihin, sillä arvopaperimarkkinoita ohjaavat vahvasti lait ja säädökset. Teoriaosuudessa käytettiin jonkin verran verkkolähteitä, jotka voivat vaikuttaa osaltaan luotettavuuteen. Jokaisen lähteen kohdalla arvioitiin kuitenkin tarkasti lähteen luotettavuus, tuoreus ja ajankohtaisuus.

### **5.3 Eettiset näkökohdat**

Tutkimuksessa huomioitiin eettiset näkökohdat, jotta tutkimus mukailee hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvällä tutkimusetiikalla tarkoitetaan eettisesti oikeiden ja vastuullisten toimintatapojen noudattamista sekä niitä rikkovien loukkausten tunnistamista ja torjumista. Hyvää tieteellistä käytäntöä rikkovat muun muassa puutteellinen viittaus aiempiin tutkimustuloksiin sekä tutkimusmenetelmien tai tutkimustulosten puutteellinen raportointi ja kirjaaminen. (Tuomi & Sarajärvi 2017, 5.3.)

Haastateltaville avattiin haastatteluiden tarkoitus sekä kysyttiin lupaa haastatteluiden nauhoittamiseen. Tutkimuksessa huomioitiin, että haastatteluihin osallistuneiden henkilöllisyydet pidetään salassa eikä tutkimuksesta aiheudu haittavaikutuksia haastateltaville. Puusan, Juutin ja Aaltion (2020, luku 5) mukaan tämä on erityisen tärkeää, jos tutkimus käsittelee arkaa aihetta. Tämän johdosta haastateltavilta ei myöskään kysyty sijoitusvarallisuuden määrää tai tiedosteltu sijoitustuotteita yksityiskohtaisesti.

Opinnäytetyön tarkoituksena ei ole antaa sijoitusneuvontaa, vaan avata tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkemyksiä aiheesta. Opinnäytetyön avulla lukija voi saada vertaistukea aiheen tiimoilta ja inspiraatiota esimerkiksi sijoittamisen aloittamiseen.

### **5.4 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset**

Tutkimustulosten perusteella voidaan tehdä johtopäätös, että sosiaalinen media vaikuttaa Z-sukupolven edustajien sijoituspäätöksiin, mutta ei aivan kaikkien. Tutkimus osoitti, että varsinkin aktiiviset sijoittajat kuluttavat sosiaalisen median sisältöä sijoitustiedon etsimiseen, alan asiantuntijoiden ja vaikuttajien seuraamiseen sekä talousuutisten lukemiseen. Tutkimustuloksista voidaan myös päätellä, että passiivisempaan sijoitustyyliin päätyneet hyödynsivät enemmän sosiaalisen median kautta saatavaa tietoa ja vertaistukea sijoittamisen alkutaipaleella. Haastateltavat, jotka eivät kokeneet sosiaalisen median vaikuttavan juurikaan heidän sijoituspäätöksiinsä, hakevat tukea lähipiiriltä ja pankin tarjoamalta sijoitusneuvonnalta.

Sijoituskohteen valintaan voidaan tutkimustulosten valossa sanoa vaikuttavan Z-sukupolven edustajien oma riskitaso sekä kiinnostus seurata markkinoita. Osa haastateltavista sijoittaa tietoisesti korkeariskisiin sijoituskohteisiin korkeamman tuottopotentiaalinvuoksi ja osa puolestaan valitsee matalariskisempiä sijoitustuotteita kokonaan tai osakseen minimoidakseen riskiä. Osakesijoittajien keskuudessa halutaan seurata markkinoita ja vaikuttaa itse yhtiöiden valitsemiseen. Rahastosijoittajat puolestaan arvostavat rahastosijoittamisen helppoutta, jonka mahdollistavat erilaiset kuukausisäästösopimukset.

Tutkimuksen avulla saatiin myös selville, että Z-sukupolvi on hyvin valveutunut sijoitusinformaatioon kohdistuvasta lähdekritiikistä. Sosiaalisesta mediasta otetaan vaikutteita sijoituskäyttäytymiseen, mutta tietoa tarkastellaan useasta lähteestä varmistaen tiedon oikeellisuus. Sijoituspäätökset tehdään kattavan tiedonhaun pohjalta hätiköityjä päätöksiä välttäen. Z-sukupolvi tunnistaa myös verkossa liikkuvan misinformaation sekä sijoitushuijausten ominaispiirteet. Tutkimustulosten perusteella voidaan myös todeta, että nuoren sukupolven tavoittaa parhaiten sosiaalisen median välityksellä. Esimerkiksi pankkien ja muiden rahalaitosten kannattaa julkaista sisältöä sekä jakaa tietoa verkossa nuoren kohderyhmän tavoittamiseksi. Z-sukupolvi arvostaa erityisesti asiantuntijoiden tuottamaa sisältöä, joka pohjautuu faktatietoon.

Koska tämä tutkimus keskittyi Z-sukupolven ikäjakauman osalta täysi-ikäisiin sijoittajiin, jäi rajauksen ulkopuolelle alaikäiset sijoittajat. Jatkotutkimuksessa olisi mielenkiintoista tutkia aiheita laajemman ikäjakauman perusteella, sillä nuoremmat sijoittajat saattavat olla täysi-ikäisiin verrattessa vielä enemmän digitaalisiin kanaviin suuntautuvia. Kvalitatiivisen tutkimuksen sijasta tutkimus voitaisiin suorittaa myös kvantitatiivisena, jolloin saataisiin suurempi otanta sekä numeerista dataa Z-sukupolven näkemyksistä. Koska tutkimus osoitti sosiaalisella medialla olevan merkitystä Z-sukupolven sijoituspäätöksiin, olisi mielenkiintoista tutkia myös enemmän psykologisia tekijöitä, kuten millaista vaikuttajista ja eri sisällöistä kohderyhmä kokee saavansa eniten hyötyä. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, ovatko Z-sukupolven mielestä kokeneet sijoittajat uskottavampia nuoriin oman ikäisiin verrattaessa ja miten esimerkiksi ylioptimismi tai ryhmäpaine vaikuttavat sijoituspäätöksiin. Aiheita olisi mielenkiintoista tutkia myös pankin näkökulmasta, kuten millaista sisältöä ja tukea nuoret kaipaavat omalta pankilta innostuakseen enemmän sijoittamisesta ja säästämisestä.

## **5.5 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi**

Opinnäytetyöprosessini alkoi talvella 2022 opinnäytetyöseminaarin merkeissä. Tiesin haluavani kirjoittaa työni finanssialaan liittyen, ja päädyinkin muutamien kiinnostavien aiheiden joukosta valitsemaan sijoittamisen ja säästämisen. Aihe on noussut kiinnostuksen kohteisiini viimeisimpien vuosien aikana, johon on vaikuttanut merkittävästi oma työskentelyni pankkialalla. Lisäksi kulutan ahkerasti sisältöä sosiaalisessa mediassa aiheeseen liittyen ja pysyväkseni ajan tasalla talouden



muutoksista. Sosiaalisen median näkökulma tutkimukseen muodostuikin omista havainnoistani some-käyttäjänä, sillä huomasin törmääväni rahapuheeseen ja sijoittamiseen liittyvään sisältöön päivä päivältä enemmän. Sosiaalisen median merkitystä sijoituskäyttäytymiseen ei juurikaan oltu tutkittu, jonka vuoksi päätin toteuttaa tutkimuksen itseni ikäisten nuorten näkökulmasta.

Varsinainen kirjoitusprosessi lähti liikkeelle kesällä 2022 opinnäytetyösuunnitelman valmistuttua kevään aikana. Päätin nopeasti, että haluan antaa itselleni aikaa kirjoittamiselle, sillä olin suorittanut kaikki viimeiset kurssini armottomalla tahdilla päivätyöni ohella edellisenä syksynä. Työn kirjoittaminen alkoi teoreettisen viitekehyksen kirjoittamisella, joka osoittautui projektin työläimmäksi osuudeksi. Lähteiden löytäminen ja läpikäyminen olivat aikaa vievää, jonka lisäksi kärsin satunnaisesti itsekkriittisyydestä. Tutkimus toteutettiin ilman toimeksiantajaa, joka antoi osaltaan vapauksia omannäköisen tutkimuksen rakentamisessa, mutta aiheutti välillä vaikeuksia pitämään tutkimus yhtenäisenä kokonaisuutena. Apua sain kuitenkin menetelmäpajasta, jota hyödynsin muutamaa otteeseen. Tapaamisissa sain varmistuksen muun muassa siitä, että työn ongelmanasettelu ja haastattelukysymykset olivat selkeät ja kattavat. Sekä menetelmäpajaa pitävän lehtorin että opinnäytetyöohjaajan palautteet olivat tutkimuksen näkökulmasta erittäin hyödyllisiä. Heiltä sain varmistusta siitä, että opinnäytetyö edistyy odotetulla tavalla ja valitun tutkimusotteen raameissa.

Kaikki tai ei mitään tyyppinen ajattelu on aina näkynyt tavassani tehdä asioita. Teen kaiken kunnon tai sitten en ollenkaan. Tämä näkyi myös opinnäytetyöprojektissani. Päätin heti alkusyksystä, että haluan valmistua seuraavana jouluna. Tämä näkyi syksyn tarkkana aikatauluttamisena, sillä jouduin priorisoimaan paljon vapaa-aikaani kirjoittamiseen. Kirjoitin projektia päivätyöni ohella viikonloppuihin painottuen, jonka myötä jouduin kieltäytymään monista viikonloppujen menoista. Jälkeenpäin olen kuitenkin ylpeä itsestäni, sillä pysyin tavoiteaikataulussani koko syksyn ajan ja työni valmistui suunnittelemani tavalla.

Työn teoreettinen viitekehys valmistui lokakuussa, kun vietin muutaman käyttämättömän lomapäivän projektin kirjoittamisen parissa. Samaan aikaan aloitin teemahaastattelut, joihin olin löytänyt haastateltavat oman tuttavapiirin, työyhteisön ja sosiaalisen median kautta. Haastatteluiden myötä pääsin tapaamaan uusia ihmisiä ja jokaisesta keskustelusta sain jonkinlaisen uuden näkökulman tutkimukseeni. Pidin kovasti haastatteluiden toteuttamisesta, sillä ne toivat kaivattua vastapainoa teoreettisen osuuden kirjoittamiselle. Erityisesti haastatteluista jäi mieleeni kommentit mielenkiinnosta aihevalinnastani. Tutkimuksen sisällönanalyysi ja tutkimustulokset valmistuivat heti haastatteluiden litterointien jälkeen marraskuun alussa.

Opinnäytetyön kirjoitusprosessi on kehittänyt kirjoitustaitojani, lähdekriittisyyttäni sekä omien johtopäätösten muodostamista ja analysointia. Haastatteluissa pääsin hyödyntämään myös vuorovaikutustaitoja ja harjoittamaan johtajuuden ottamista keskustelutilanteissa. Ennen kaikkea projektin

tekeminen alusta loppuun on vaatinut vahvaa itseohjautumista ja pitkäjänteisyyttä. Koen opinnäytetyön eri prosessien vaiheilla olevan hyötyä sekä tulevaisuuden työelämässäni että mahdollisissa jatko-opinnoissa. Aiheesta on ollut hyötyä minulle myös työni puolesta, jossa sijoittaminen ja säättäminen nousevat esille aika-ajoin.

Opinnäytetyöprojekti on ollut hieno ja opettava päätös ammattikorkeakouluopinnoilleni. Työn kirjoittaminen nitoi yhteen kaiken viimeisen kolmen vuoden aikana opitun sekä myös paljon uutta. Mieleinen aihevalinta sai minut uppotumaan monesti sijoittamisen maailmaan, ja uskon sillä olleen valtava merkitys sekä työni onnistumiseen että motivaatiooni kirjoittaa työtä. Minusta on hienoa, että nuoret ovat valveutuneita talousasioista sekä ymmärtäneet sen, että sijoittaa voi kuka tahansa, sillä etenkin sijoittamisen kohdalla voidaan sanoa, että aika on rahaa.

## Lähteet

Arvopaperimarkkinalaki 14.12.2012/746

Bitcoin 2022. Frequently asked questions. Luettavissa: <https://bitcoin.org/en/faq>. Luettu: 17.9.2022.

Brealey, R., Myers, S. & Allen, F. 2020. Principles of corporate finance. 13. painos. McGraw Hill education.

Coin Market Cap 2022. All cryptocurrencies. Luettavissa: <https://coinmarketcap.com/all/views/all/>. Luettu: 17.9.2022.

Criddle, C. 7.2.2021. FCA warning over 'risky' TikTok trading tips. BBC. Luettavissa: <https://www.bbc.com/news/technology-55948550>. Luettu: 10.10.2022.

Dimock, M. 2019. Defining generations: Where millennials end and gen Z begins. Pew research center. Luettavissa: <http://tony-silva.com/eslefl/miscstudent/downloadpagearticles/defgenerations-pew.pdf>. Luettu: 11.10.2022.

Dorsey, J. & Villa, D. 2020. Zconomy: How gen Z will change the future of business – and what to do about it. HarperAudio. Äänikirja. Kuunneltu: 11.10.2022.

Dummies. 2021. How the fiat system works. Luettavissa: <https://www.dummies.com/article/business-careers-money/personal-finance/investing/general-investing/how-the-fiat-system-works-198367/>. Luettu: 17.9.2022.

Ebrand. 2022. Some ja nuoret -katsaus. Luettavissa: <https://www.ebrand.fi/some-ja-nuoret/>. Luettu: 9.10.2022.

Euroopan keskuspankki. 2011. EKP:n rahapolitiikka 2011. Luettavissa: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/monetarypolicy2011fi.pdf?1f1d033b8f8b62637ec%2078e35b303695a>. Luettu: 19.11.2022.

Euroopan keskuspankki 2021. Mikä on bitcoin? Luettavissa: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me/html/what-is-bitcoin.fi.html>. Luettu: 17.9.2022.

Finanssiala ry. 2022. Säästämisen ja sijoittamisen perusteet. Luettavissa: <https://www.finanssialalle.fi/opintomateriaalit/finanssialan-perusteet/saastaminen-ja-sijoittaminen/saastamisen-ja-sijoittamisen-perusteet.html>. Luettu: 11.10.2022.

Financial conduct authority. 2022. About the InvestSmart campaign. Luettavissa:

<https://www.fca.org.uk/investsmart/about-campaign>. Luettu: 10.10.2022.

Finanssivalvonta. 2019. Mitä tarkoittaa virtuaalivaluutta, kryptovaluutta, kryptovara, ICO tai lompakopalvelu? Luettavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/kuluttajansuoja/virtuaalivaluutat/>. Luettu: 17.9.2022.

Finanssivalvonta. 2022. Uudet sijoittajat, uudet tietolähteet. Luettavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/toimintakertomukset/toimintakertomus-2021/teemat/uudet-sijoittajat-uudet-tietolahteet/>. Luettu: 9.10.2022.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus. Helsinki. E-kirja. Luettu: 12.10.2022.

Hyppönen, M. 2021. Internet. WSOY. Helsinki. E-Kirja. Luettu: 25.9.2022.

Hyrskke, A., Lönnroth, M., Savilaakso, A. & Sievänen, R. 2020. Vastuullinen sijoittaja. Kauppakamari. Helsinki. E-kirja. Luettu: 15.11.2022.

Inderes. 2022. Inderes yhtiönä. Luettavissa: [https://group.inderes.fi/meista/inderes\\_yhtiona](https://group.inderes.fi/meista/inderes_yhtiona). Luettu: 9.10.2022.

Kaarto, M. 2015. Sijoita asuntoihin!: aloita, kehity, vaurastu. Km Growth. Tampere. Luettu: 25.8.2022.

Kallunki, J-P., Martikainen, M. & Niemelä, J. 2019. Ammattimainen sijoittaminen. 8. uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki. E-kirja. Luettu: 24.8.2022

Kilpailu- ja kuluttajavirasto. 2022. Liiketoiminta- ja sijoitushuijaukset. Luettavissa:

<https://www.kkv.fi/kuluttaja-asiat/huijaukset/liiketoiminta-ja-sijoitushuijaukset/>. Luettu: 9.10.2022.

Korhonen, M., Paavilainen, P. & Ronkainen, M. 2021. Poikkeuksellinen tarjonta ja pandemia loivat vuokralaisen markkinat pääkaupunkiseudulle. Tilastokeskus. Luettavissa: <https://www.stat.fi/tie-totrendit/artikkelit/2021/poikkeuksellinen-tarjonta-ja-pandemia-loivat-vuokralaisen-markkinat-paa-kaupunkiseudulle/>. Luettu: 25.8.2022.

Kortesuo, K. 2014. Sano se someksi. 1, Ammattilaisen käsikirja sosiaaliseen mediaan. 1. painos. Kauppakamari. Helsinki. E-kirja. Luettu: 10.10.2022.

Knüpfer, S. & Puttonen, V. 2014. Moderni rahoitus. 7 uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki. E-kirja. Luettu: 11.10.2022.

Lehtonen, T. 2020. OP Media. Nuoret aikuiset innokkaita sijoittajia. Luettavissa: <https://www.op-media.fi/sijoittaminen/osakesijoittaminen/nuoret-aikuiset-innokkaita-sijoittajia/>. Luettu: 1.11.2022.

Leino, R. 2021. Median valtaajat. Into Kustannus. Helsinki. E-Kirja. Luettu: 25.9.2022.

Makkonen, J. 2021. Sijoittamisen käsikirja: Aloita sijoitusmatkasi vain 45 minuutissa. Nordnet. Helsinki. E-kirja. Luettu: 14.8.2022.

Milas, C., Panagiotidis T. & Dergiades T. 2021. Does it matter where you search? Twitter versus traditional news media. Wiley online library. Luettavissa: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jmcb.12805>. Luettu: 9.10.2022

Mimmit sijoittaa. 2022. Tietoa. Luettavissa: <https://www.mimmitsijoittaa.fi/info>. Luettu: 9.10.2022.

Mäntysalo, J. Kymmenettuhannet suomalaiset sijoittivat jättimäiseen pyramidihuijaukseen – rikos on niin ovela, ettei poliisi tiedä, miten sitä tulisi tutkia. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-12545610>. Luettu: 15.10.2022.

Nahon, K. & Hemsley, J. 2013. Going viral. Polity Press. Cambridge. E-kirja. Luettavissa: [https://books.google.fi/books?hl=en&lr=&id=rU3DEzlvlskC&oi=fnd&pg=PR3&dq=viral&ots=eNXR23x1k &sig=Bm-VjZ371R6J\\_duzy57Anws-CwQ&redir\\_esc=y#v=onepage&q=viral&f=false](https://books.google.fi/books?hl=en&lr=&id=rU3DEzlvlskC&oi=fnd&pg=PR3&dq=viral&ots=eNXR23x1k &sig=Bm-VjZ371R6J_duzy57Anws-CwQ&redir_esc=y#v=onepage&q=viral&f=false). Luettu: 15.11.2022.

Nasdaq. 2021. Opi osakkeet. Uudistettu 13. painos. Helsinki. Luettavissa: [http://www.nasdaqomxnordic.com/digitalAssets/111/111023\\_opi-osakkeet\\_2021.pdf](http://www.nasdaqomxnordic.com/digitalAssets/111/111023_opi-osakkeet_2021.pdf). Luettu: 21.8.2022.

Nordea. 2021. Katsaus asuntomarkkinoihin – Elokuu 2022. Luettavissa: <https://www.nordea.fi/henkilosiakkaat/palvelumme/lainat/asuntolainat/asuntomarkkinakatsaus.html>. Luettu: 29.8.2022.

Nordea. 2021. Nordean tutkimus: sijoitetut summat ovat lähes tuplaantuneet muutamassa vuodessa. Luettavissa: <https://www.nordea.com/fi/media/2021-06-22/nordean-tutkimus-sijoitetut-summat-ovat-lahes-tuplaantuneet-muutamassa-vuodessa>. Luettu: 1.9.2022.

Onesto, A. 2022. New employee contract: How to find, keep and elevate Gen Z talent. Apress L. P. Staten Island, NY, USA. E-kirja. Luettu: 12.10.2022.

Paxful. 2020. How common is misinformation among TikTok's finance influencers? Influencer investors. Luettavissa: <https://paxful.com/insights/influencer-investors/#home>. Luettu: 10.10.2022.

Peltola, J. & Hillgren, E. 2021. Pitäisi verkostoitua, mutta miten? – vinkit verkostoitumisen ensiaskeliin. Talk. Turun ammattikorkeakoulu. Luettavissa: <https://talk.turkuamk.fi/puheenvuoroja/pitaisi-verkostoitua-mutta-miten-vinkit-verkostoitumisen-ensiaskeliin/>. Luettu: 25.9.2022.

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus. Helsinki. E-kirja. Luettu: 12.10.2022.

Puttonen V. & Kivisaari T. 1998. Vaurastuminen. WSOY.

Pönkä, H. 2015. Sosiaalisen median käsikirja. Docendo. E-kirja. Luettu: 26.8.2022.

Pörssisäätiö 2017. Osakeopas. Helsinki. Luettavissa: <https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2017/06/Osakeopas-2017.pdf>. Luettu: 21.8.2022.

Raevaara, T. 2017. Voiko se olla totta. Tähtitieteellinen yhdistys Ursa. Helsinki. E-kirja. Luettu: 10.10.2022.

Saario, S. 2016. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. 12. uudistettu painos. Talentum Pro. Helsinki. E-kirja. Luettu: 14.8.2022.

Sammalisto, S. & Asunmaa, A. 2021. Viisas pääsee vähemmällä taloudessakin. Helsingin seudun kauppakamari. Helsinki. E-kirja. Luettu: 18.9.2022.

Shareville. 2022. Nordnet. Luettavissa: <https://www.nordnet.fi/fi/opi-uutta/shareville>. Luettu: 2.10.2022.

Sijoitusrahastolaki 22.2.2019/213

Statista. 2022. Most popular social networks worldwide as of January 2022, ranked by monthly active users. Statista. Luettavissa: <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>. Luettu: 9.10.2022.

Suomen Pankki. 2022. Suomalaisten osakkeiden ja velkapapereiden markkina-arvot laskeneet vuonna 2022. Luettavissa: <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/saastaminen-ja-sijoittaminen/>. Luettu: 12.11.2022.

Säästöpankki. 2022. Aamukahvilla -bloggaaja etsi vastaukset lukijoiden yleisimpiin sijoittamiseen liittyviin kysymyksiin. Luettavissa: <https://www.saastopankki.fi/fi-fi/asiakaspalvelu/vinkit/saastaminen-ja-sijoittaminen/miksi-sijoittaa>. Luettu: 11.10.2022.

Toropainen K. 9.12.2019. Mimmit sijoittaa. Kryptomimmit kertovat Bitcoinin tarinan. Kuunneltavissa: <https://play.acast.com/s/mimmitsijoittaa/k3jakso4.kryptomimmitkertovatbitcoinintarinan>. Kuunneltu: 22.8.2022.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2017. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki. E-kirja. Luettu: 12.10.2022.

Tuominen, J. 2021. Pörssit: Nokia kiihdytti taas nousuun – GameStopin käsittämätön ralli ykköspuheenaihe Wall Streetillä. Kauppalehti. Luettavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/porssit-nokia-kiihdytti-taas-nousuun-gamestopin-kasittamaton-ralli-ykkospuheenaihe-wall-streetilla/bf51dbec-f0b2-467b-a0bd-c405ae6eadde>. Luettu: 25.9.2022.

Tuppurainen, S. 2018. Sijoittaminen muuttuu, mutta mihin suuntaan? Nordnet. Luettavissa: <https://www.nordnet.fi/blogi/sijoittaminen-muuttuu-mutta-mihin-suuntaan/>. Luettu: 2.10.2022.

Ukkola, P. 2020. Pörssi-ilmiöitä. Alma Talent. Helsinki. E-kirja. Luettu: 9.10.2022.

Valtiovarainministeriö. 2022. Pääomamarkkinat. Luettavissa: <https://vm.fi/rahoitusmarkkinat/paao-mamarkkinat>. Luettu: 2.10.2022.

Van Dijck, J. & Poell, T. 2013. Understanding social media logic. Media and Communication. Luettavissa: <https://www.cogitatiopress.com/mediaandcommunication/article/view/70/60>. Luettu: 25.9.2022.

Verohallinto 2020. Virtuaalivaluuttojen verotus. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48411/virtuaalivaluuttojen-verotus3/>. Luettu: 17.9.2022.

Wallce, B. 23.11.2011. The rise and fall of Bitcoin. Wired. Luettavissa: <https://www.wired.com/2011/11/mf-bitcoin/>. Luettu: 17.9.2022

Wikforss, Å. 2020. Vaihtoehtoiset faktat. Kustannusosakeyhtiö Aula & Co. Helsinki. E-kirja. Luettu: 10.10.2022.

World Finance. 2013. Social trading. Luettavissa: <http://www.social-trading.worldfinance.com>. Luettu: 2.10.2022.

## Liitteet

### Liite 1. Teemahaastattelurunko

Sijoitustottumukset	<p>A1. Mitä arvopaperimarkkinoiden sijoitustuotteita omistat?</p> <p>A2. Kuinka aktiivinen sijoittaja olet?</p> <p>A3. Onko sinulla sijoitussuunnitelmaa? Jos on, koetko suunnitelmallisuuden hyödylliseksi sijoittamisessa?</p> <p>A4. Mitä tavoittelet sijoittamisella?</p>
Sijoituskohteen valintaan vaikuttavat tekijät	<p>B1. Mitkä ovat merkittävämmät tekijät sijoituskohteen/ kohteiden valinnan taustalla?</p> <p>B2. Miten sijoittamisen riskit vaikuttavat sijoituspäätöksiisi?</p> <p>B3. Miten pankin tai muun sijoituksia tarjoavan tahon tarjoamat palvelut ovat vaikuttaneet sijoituspäätöksiisi?</p> <p>B4. Vaikuttaako maailman tilanne sijoituspäätöksiisi? Jos kyllä, niin millä tavoin?</p>
Tiedonhaku	<p>C1. Nimeä tärkeimpiä lähteitä, kuten sijoituskirjallisuutta, podcasteja tai sosiaalisen median palveluita, joita hyödynät sijoittamiseen liittyvän sisällön tiedonhaussa.</p> <p>C2. Millaisia sijoittamiseen liittyviä tiedonlähteitä pidät luotettavana?</p> <p>C3. Millaisia sijoittamiseen liittyviä tiedonlähteitä et pidä luotettavana?</p> <p>C4. Oletko törmännyt harhaanjohtavaan tai virheelliseen sijoittamiseen liittyvään sisältöön? Jos olet, niin missä?</p>
Sosiaalisen median merkitys	<p>D.1 Millä tavalla seuraat sijoittamiseen liittyvää sisältöä sosiaalisessa mediassa?</p> <p>D2. Millä tavalla koet sosiaalisen median kehittävän sinua sijoittajana?</p> <p>D3. Onko harhaanjohtava tai virheellinen sosiaalisen median sisältö aiheuttanut sinulle rahallisia tappioita?</p> <p>D4. Oletko tehnyt sosiaalisen median sisällön perusteella sijoitustoimeksiantoja?</p>